

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Doksan dokuzuncu İnikat

25. VIII. 1956 Cumartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	676	5. — Sualler ve cevaplar	705
2. — Havale edilen kâğıtlar	676	A — Tahrirî sual ve cevabı	705
3. — Yoklama	677	1. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'- in, 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne ka- dar yerleri değiştirilen vali, vali muavini ve kaymakamların sayısına ve nakiller dolayısıyla ödenen paraların miktarına dair sualine Dahiliye Vekili Etem Mende- res'in tahrirî cevabı (7/197)	705:706
4. — Müzakere edilen maddeler	677		
1. — Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazba- taları (1/181)	677:704		

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Maliye Vekili Nedim Ökmen'in istifasının kabul edildiğine ve Maliye Vekâleti Vekilliğinin Başvekil Adnan Menderes tarafından ifa edileceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi okundu.

Büyükdere Kibrit Fabrikası civarındaki arazinin Türkiye Emlâk Kredi Bankasına devri için İhisarlar Umum Müdürlüğüne salâhiyet verilmesine dair kanun lâyihasının geri verilmesi hakkındaki Başvekâlet tezkeresi okundu.

Pazar hariç Cumartesi günü saat 10 dan 13; diğer günler 10 dan 13 e, 17 den 20 ye kadar çalışılması kabul edildi.

Ruznamede mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce görüşülmesi kabul edildi.

Orman Kanunu lâyihasının maddelerinin müzakeresine devam olundu.

İnikada ara verildi.

İkinci Celse

Orman Kanunu lâyihasının maddeleri üzerinde müzakereye devam olundu.

25 . VIII 1956 Cumartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili

Kâtip

Tokad Mebusu

Kayseri Mebusu

Ihsan Bac

Ömer Mart

Kâtip

Zonguldak Mebusu

Edibe Sayar

Sualler

Şifahi sual takriri

1. — Malatya Mebusu Kâmil Kırkoğlu'nun, Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki Kanunun tatbikatına dair vilâyetlere tamim yapıp yapılmadığı hakkındaki, şifahi sual takriri, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/259)

Tahrirî sual takrirleri

2. — Sivas Mebusu M. Nurettin Turgay'ın, yedek subaylık vazifelerini yapmakta olan ilkökul öğretmenlerinin okulların açılmasından bir ay evvel terhislerinin mümkün olup olmadığına ve köy okulları öğretmenleri için hazırlanmakta olduğu söylenen intibak kanununa dair tahrirî sual takriri, Maarif ve Millî Müdafaa vekâletlerine gönderilmiştir. (7/215)

3. — Bursa Mebusu Sabahattin Çıracıoğlu'nun, bâzı iş yerlerinde işlerine son verilen işçilerin durumuna ve işsizlik sigortasının ihdasının düşünülüp düşünülmediğine dair tahrirî sual takriri, Çalışma ve İktisat ve Ticaret vekâletle-

rine gönderilmiştir. (7/216)

4. — Aydın Mebusu Nihat İyriboz'un, bugüne kadar parasız ve burslu olarak kaç yüksek ziraat mühendisi yetiştiğine ve 1950 yılından beri Avrupa ve Amerika'ya gönderilen yüksek ziraat mühendisleriyle teknisiyenlerin sayısına dair tahrirî sual takriri, Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (7/217)

5. — Aydın Mebusu Nihat İyriboz'un, süne ve kimilin zararlarına karşı ne gibi tedbirler alındığına ve kurak bir periyoda girmekte olduğumuz hakkındaki rivayetlerin doğru olup olmadığına dair tahrirî sual takriri, Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (7/218)

6. — Aydın Mebusu Nihat İyriboz'un, pembe kurdun Ege'deki genişleme sahası ve bulaşma yüzdeleriyle bütün Türkiye'deki 1955 - 1956 yılları zararları yüzdesinin miktarına dair tahrirî sual takriri, Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (7/219)

2. — HAVALE EDİLEN KAĞITLAR

Mazbata

1. — 5423 sayılı Esnaf Vergisi Kanununun kaldırılması ve 5421 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin tadili ve bâzı maddelerine fıkralar

ilâvesi hakkındaki 6582 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanuna bâzı hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/419) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 10,10

REİS — Reisvekili İhsan Bağ

KÂTIPLER : Ömer Mart (Kayseri), Edibe Sayar (Zonguldak)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.

(Malatya mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

Ruzname ile alâkalı tahrir var. okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Kanun lâyhalarının suallerden evvel müza-

keresi hususunu arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu

Mehmet Özbey

REİS — Efendim, kanun lâyhalarının daha evvel müzakeresini talebeden bu tahriri yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)*

REİS — Orman Kanununun müzakeresine devam ediyoruz.

MADDE 42. — Orman içinde yapılacak nakliyat orman idaresinin göstereceği yollardan yapılır. Nakliye tezkereleri daima taşıyanların üzerinde bulunup alâkalı memurlar tarafından istenildikçe gösterilir. Şehir ve kasabalardaki ticarethane ve fabrikalardan ticaret kasdı olmaksızın orman mahsulü alıp nakledenlerden nakliye tezkeresi aranmaz.

Bu ticarethane ve fabrikalar damgalı olmak kaydıyla bu gibi mallar için fatura tanzimine mecburdurlar.

Resmî daire ve müesseseler kendi ihtiyaçları için kullanmak üzere kendi stok mahallerinden veya fabrikalarından iş yerlerine nakledecekleri keresteleri damgalı olmak şartıyla kendilerince müttat ve muteber olan vesikalariyle sevk edebilirler.

REİS — Madde hakkında söz isteyen... Yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 43. — İstihsal edilmiş veya edilecek

emvale ait açılacak istihkak dâvalarının kati hükme bağlanmasına kadar mahkemelerce verilecek ihtiyati tedbir kararları ya kesimin durdurulmasına veya kesilmiş emvalin muhafazasına veyahut bu emvalin tarafların kabul edeceği ve malın tam değerlendirilebileceği şartlar dairesinde satılıp bedelinin bankaya yatırılmasına mütedair olabilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen... Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 44. — Ormanlardan verilen müşterek ve zati ihtiyaçlarla sair mahsulâtı tâyin edilen müddetler içerisinde mazereti olmaksızın çıkarılmayanların izinleri iptal olunur. Bu emval başka hak sahiplerinin ihtiyaçlarına tahsis edilebilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü fasıl

Hükmi şahsiyeti haiz âmme müesseselerine ait ormanlar

I

İşletme ve imar

MADDE 45. — Âmme müesseselerine ait ormanların tahdit işini de 7 nci maddede yazılı tahdit komisyonları yapar. Bu suretle tesbit olu-

nacak hudutları, tahdit tarihinden itibaren iki sene içinde beton veya yontma taşlar dikmek ve sabit kayalar üzerine işaretler hakketmek suretiyle sahipleri belli etmeye mecburdurlar. Komisyonların masrafları Devlete tahdit işlerine ait diğer masraflar alâkalılara aittir.

REİS — Encümen bu madde ile, kendisine iade edilen maddeler arasında bir alâka görüyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Hayır efendim.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 46. — Âmme müesseselerine ait ormanları ya sahipleri işletir veya işletmeyi başkasına verebilir. Ancak bunlar orman idaresi tarafından parasız olarak tanzim edilecek harita ve amenajman plânlarına göre işletilir ve idare olunur. Bu plânlara riayeti orman idaresi kontrol eder.

Sahiplerinin orman idaresine müracaat tarihini takibeden ilk iş mevsiminde işe başlamak suretiyle en kısa zamanda plânların ikmalî mecburidir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 47. — Âmme müesseselerine ait ormanlar parçalanarak, şahıslara veya müesseselere toprağı ile birlikte devir ve temlik edilemez.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II

İdare ve muhafaza

MADDE 48. — Âmme müesseselerine ait ormanların idaresi ve muhafazası devletin kontrol ve murakabesi altında bu kanun hükümlerine göre sahiplerine aittir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 49. — Devlet ormanlarına ait 14, 17, 18, 19, 20, 21, 41, 42 nci maddelerin hükümleri, hükmi şahsiyeti haiz âmme müesseselerine ait ormanlar hakkında da tatbik olunur.

REİS — Encümen bu maddenin kendisine iade edilen maddelerle alâkası olduğunu kabul ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Hayır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok, reylerinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Dördüncü Fasıl

Hususi ormanlar

I

Tahdit, harita, işletme ve imar

MADDE 50. — Hususi orman sahipleri, bu kanunun 7 nci maddesi hükümlerine göre tâyin olunan orman hudutlarına Ziraat Vekâletince tesbit edilecek işaretleri koymaya mecburdurlar.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 51. — Hususi ormanlar, sahipleri tarafından yaptırılıp orman idaresince tasdik olunacak harita ve amenajman plânlarına göre işletilir ve idare olunur. Bu plâna riayeti orman idaresi kontrol eder. Tâyin olunacak müddet içinde bu plânları yaptırıp tasdik ettirmiyenlerin harita ve amenajman plânları orman idaresince yapılır ve masrafı iki yılda ve dört müsavi taksitte kendilerinden alınır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Bir sual soracağım.

Türkiye'de kaç hususi orman vardır ve miktarları nedir?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, kayden 71 aded hususi orman vardır. Hektar itibarıyla hususi ormanların yekûnu 13 348 hektardır.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 52. — Hususi ormanlar 500 hektardan küçük parçalar teşkil edecek şekilde parçalamp âhara temlik ve mirasçılar arasında taksim olunamaz.

Ekim ve dikim suretiyle yetiştirilecek orman-

lar ihtiva ettikleri ağaç cinsleri ne olursa olsun yukardaki fıkra hükmüne tâbi tutulmaz.

Hususi ormanlar orman idaresince mahalli tapu idarelerine bildirilir.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Hususi ormanların mevcut kanunlarımız hilâfına böyle bir hükme tâbi tutulması ormanların menfaatine değil, bilâkis zararınadır, ormanların harabisine sebebiyet verecektir.

Meselâ bir babadan veresesine 8 bin hektar orman intikal etmiştir. Bir valide ve iki çocuk vardır. Üç taksimi kabil olmayınca ya bu ormanları aralarından birini vekil tâyin edip onun bakmasına terk edilecektir ki, bu şekilde hisseli malların idamesinde bizim memlekette alınan neticeler malûm; orman bakımsız kalacak, harabolacaktır. Bu şekilde bakımsız kalmış akaar ve çiftlikleri hepimiz biliriz. O itibarla ben-deniz ormanların aleyhine olan bu maddenin mutlak surette metinden çıkarılmasını teklif ederim.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım, bu sahipli ormanların aşgari 500 hektardan aşağı parçalara ayrılmasını temin edecek olan bu maddenin yaşamasını Encümenimiz muvafık ve lüzumlu bulmaktadır. Orman, öyle bir iktisadi ünitelerdir ki, bunun işletme bakımından, bütün teknik zaruret ve plânlar dışında ufak ünitelere ayrılmak suretiyle işletilmesi ve idamesi mümkün olmaz. Koru ormanları 1 000, baltalıkları 5 00 hektardan aşağı parçalara böl-düğümüz takdirde bunlar üzerinde kendi bünyeleri bakımından teknik işletme, iktisadi işletme, imkânsızdır. Vahdeti temin etmek için, asgari 5 00 hektardan aşağı bölümlere parçalanmasını muvafık bulmadığından Encümenimiz bu madde ile bu hususu tesbit etmiş bulunmaktadır. Kanaatimiz budur, 5 00 hektarlık amenaajman plânının hasılatından kendi aralarında taksim etmek suretiyle pek âlâ istifade edebilirler.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım; bu mevzu hakikaten vatandaşlar arasında bir sıkıntı mevzuu teşkil ederdi ve fakat bu defa palamut meşeleği, fıstık çam-lığı meselesi, Nihat İyriboz ve bâzi arkadaşlarımızın teklifleri veçhile orman mefhumu di-

şında tutulmuş ve bu mahzur zaten bertaraf edilmiş bulunmaktadır.

Geri kalan hususi ormanlar için bir şikâyet mevzuu yoktur, ormanların fennî bir şekilde işletilmesi için devamlılık, prensibine tâbi olması fennî ve iktisadi bir zarurettir, ve bilhassa bunlar bir şikâyet mevzuu değildir. **Hükümet görüşünü** ihtiva eden maddenin aynen kabulünü arz ve teklif ederim.

REİS — Nihat İyriboz.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, fıstık çamlıkları ve meşe palamutlukları için bunu kabul ettik de, umumu için neden kabul etmiyoruz? Aynı şey burada da var. 1950 yılında Ve-killiğim sırasında bana birçok müracaatlar oldu. Anlamıyorum 5 bin dönüm idare ediliyor da; ondan aşağısı neden idare edilmiyor? Yani 4 bin dönüm değil de, beş bin mümkün. Bir aded kabul edelim, meselâ 3 bin dönüm kabul edelim. 3 bin dönüm de küçümsenmiyecek bir sahadır. Bu kadar vüsatte bir orman niçin idare edilmesin? Bu az bir saha mıdır? Ortada bir hakikat var: Çiftlikler için bu kabul ediliyor da, hususi ormanlar için niçin kabul edilmiyor? Böyle bir kanun ancak İngiltere'de vardır, «mülk en büyük evlâda intikal eder» şeklindedir, başka yerde yoktur.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Bir sual soracağım efendim.

REİS — Buyurun.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Buyurdular ki, 71 hususi orman vardır, mecmuu 13 bin hektardır. Türkiye'de 10,5 milyon hektarlık orman mevcuttur. Şimdi bunun 13 bin hektarı hususi şahıslara aid olduğuna göre şahıs başına vasati 195 hektar orman isabet etmektedir. Buna nazaran maddede 500 hektardan aşağı veya yukarı diye bir şey kabul etmişlerdir. Binaenaleyh 500 hektarlık hususi orman var mıdır, yok mudur?

REİS — Komisyon cevap verecek mi efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, Sayın Reşat Akşemsettinoglu arkadaşımızın sualine arzı cevabediyorum :

Bir hususi orman sahibinin tapuda kayıtlı ormanı 170 hektarsa buna bizim bir diyeceğimiz yoktur. Burada biz 500 hektarı bir ünite olarak kabul ediyoruz, çünkü mirasçılar arasında eben anceddin öyle miras hâdiseleri olur ki, orman mefhu-

mu dışında kalır, kolektif hizmetler ortadan silinip gider, yani hususi orman mahiyeti kabulür. Bir vatandaşın üzerine 170 hektar hususi orman kayıtlı ise buna diyeceğimiz yoktur. Bunu maddeyle münasebattar kılacak bir sebebi bendeniz görmüyorum.

MECİT BUMİN (Çoruh) — Bu yeni tasarı kanuniyet kesbettikten sonra hususi orman miktarı artacak mı, eksilecek mi?

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Bugün müzakere etmekte olduğumuz kanun lâyihası 5658 ve 4785 sayılı Kanun ahkâmını ihlâl etmemektedir.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Sözcü arkadaşımın hakkı vardır. Hudut koymadan hususi ormanın bulunmasını kabul ettikten sonra bunun bir ağaca kadar inmesine mâni olamayız. Verese adedinin çok olması halinde nasıl hareket edileceği bilinemez. Bu takdirde orman idaresi hususi orman tesis etmeyecektir, nizamı kaç yüz kişi ile kaç bin kişi ile uğraşacak ve temin edecek, bu meçhul kalacaktır. Bu müşkülâtı önlemek için behemehal bir had koymak lâzımdır. 500 hektar... Neden 500 hektar da 300 hektar değil, diye bir soru sorduktan sonra hangi haddi koyarsak koyalım bu kabül sual daima sorulabilir. Bugün hususi orman olarak şahısların elinde bulunan orman bölümleri 500 hektardan daha azdır. Bunların hakları mahfuz kalacak, fakat bundan böyle bölümlere ayrılmaması ve bir ormanın, orman nizamı tahtında idaresi ile karşılaşmamak için bu haddi koymak zaruridir.

Bu itibarla maddenin aynen kabulünü istiham ediyorum.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen yok. Bir takrir var okuyoruz :

B. M. Meclisi Başkanlığına

Şifahen de arz ettiğim sebeplere dayanarak hususi ormanların harabiyet ve bakımsızlığına, bir taraftan da sosyal hayatımızda kötülükler yaratacağına binaen 52 nci maddenin lâyihadan çıkarılmasını teklif ve tasvibe arz ederim.

Aydın

N. İyriboz

REİS — Efendim, takririn 52 nci maddeye taallük eden kısmını nazarı itibara alanlar lût-

fen işaret etsinler... Nazarı dikkate almayanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 53. — Hususi ormanların sahipleri mütaaddit olursa bunlar içlerinden birini veya bir başkasını orman idaresine karşı mesul müdür olarak göstermek mecburiyetindedirler. Üç ay zarfında göstermedikleri takdirde, orman idaresi o yer sulh hukuk mahkemesinden bir mesul müdür seçilmesini talebeder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeye ait bir takrir var, okuyoruz :

Yüksek Reisliğe

Şifahen de arz ettiğim sebeplere dayanarak hususi ormanların harabiyet ve bakımsızlığına, bir taraftan da sosyal hayatımızda kötülükler yaratacağına binaen 53 nci maddenin lâyihadan çıkarılmasını teklif ve tasvibe arz ederim.

Aydın Mebusu

Nihat İyriboz

REİS — 53 nci maddenin tayyına ait bu takriri nazarı dikkate alanlar lûtfen işaret etsinler... Almayanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Maddeyi olduğu gibi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 54. — Hususi ormanların amenajman plânlarında ve yıllık katiyat raporlarında yıllık verim olarak tesbit edilen kerestelik ve yakacak odunun kesilen miktarından ormanın bulunduğu muntaka orman tarife bedelinin dörtte biri her malî sene için maktuan Orman Hasılat Resmi olarak biri Mart ayında, diğeri Eylül ayında olmak üzere iki taksitte alınır.

REİS — Buyurun İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Bu madde ile ormanlardan istihsal edilen kerestelik ve yakılacak odunlar üzerinden bir Hasılat Resmi alınması derpiş edilmektedir. Bu hüküm halen mer'î olan kanunda var mı, yok mu, bilmiyorum. Fakat vehleten insana diğerk ağaçlarla orman arasında bir tefrik yapıldığı kanaatini veriyor. Zira, zeytin, fındık ve sair ağaçlardan herhangi bir vergi alınmamasına mukabil orman ağaçlarından alınmasının sebebini anlamak benim için mümkün değildir. Ziraat Encümeninin tes-

bit ettiği 56 ncı maddeye göre «Hususi ormanlarda yapılacak plân, damga, istihsal ve murakabe işlerinde çalışan orman memurlarının kanuni harcırah ve masrafları hususi orman sahipleri tarafından ödenir.»

Eğer ormandan alınmak istenilen resim orada çalışan memurların zahmetine mukabil ise, Ziraat Encümeninin teklifi veçhile hakiki masrafın alınması çok yerinde olur kanaatindeyim. Yok biz, orman mahsullerinden vergi almak istiyoruz, diye yeni bir vergi almak yoluna gidiyorsak; ben buradaki % 25 miktarındaki rakamı çok yüksek bulduğumu arz etmek istiyorum. Zira, ziraat mahsullerinden hiç vergi alınmazken şimdi burada eski âşar usulüne benzer % 25 vergi kanaatimce çok ağırdır. Ziraat Encümeninin kabul şekliyle maddenin kabul edilmesini arz ve rica ediyorum. Bu hususta bir de takrir takdim ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Arkadaşımızın itiraz ettikleri husus halen mer'î 3116 sayılı Kanunda da vardır. Orman idaresi bu şekilde hususi eşhasa aidolan ormanlardan resim almaktadır. Hattâ 3116 sayılı Kanun hükmü halen tedvin edilen bu kanun hükmünden daha ağırdır. Zira orada, orman mühendisi amenajman plânını yapıyor ve bu plân üzerinden % 10 nispetinde resim alınıyor. Şimdi tedvin edilen hükümde ise, kesilen ağaçtan alınıyor ve nispet de daha aşağıdır.

İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın mühim olarak ileri sürdükleri bir itiraz noktası da ziraat mahsullerinden vergi alınmadığı halde orman mahsullerinden niçin vergi alındığıdır. Arkadaşlar, Hazine âmme hizmetinde birçok vazifeler görürken, malî külfetlerle karşı karşıya bulunurken; ondan vergi alma, bundan vergi alma diye hükümler vaz'edersek, Devlete muhtaç bulunduğu para gökten zembille gelecek değil ya, elbette ki, bir yerden alınacaktır. Hem de burada alınacak olan para lâşey mesabesinde. Meselâ tam rakam veremeyeceğim ama, encümende bu mevzuda cereyan eden müzakerelerden hatırimda kaldığına göre 2,5 lira kadar bir şey tutuyor. Bu miktar ise, tediye eden vatandaş için asla bir külfet değildir. Bu maddenin kalmasında zaruret vardır. (Ağaç başına mı sesleri?) Hayır arkadaşlar, m³ başıdır. Belki daha da

asağıdır, tam rakam veremiyorum, hatırimda kalanı arz ediyorum.

Kendileri anlayışlı, hürmet ettiğim bir arkadaşımızdır. Lütfen takrirlerini geri alırlarsa isabet ederler. Çünkü hususi orman sahiplerini ızrar eden bir şey yoktur.

REİS — Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Arkadaşlar, şimdi evvelâ işin prensibi üzerinde İlhan Sipahioğlu durmuştur. Ben de aynı prensip üzerinde duracağım. Bu memlekette evvelce Mahsulâtı Arziye Vergisi olarak âşar alınmakta idi. Âşar alındığı sıralarda elbette ki, her arazi içerisinde yetişen mahsulden vergi almak usulden idi ve onda bir olarak alınırdı

Bugün diğer toprak sahipleri; orman sahibi olmayan diğer vatandaşlar, fındık bahçesi olan, çay tarlaları olan, zeytinlikleri, fıstık bahçeleri bulunan ve arazisinde buğday ve arpa yetiştiren vatandaşlar bir Toprak Vergisi, Arazi Vergisi verirler. Ağacı olan, ormanı olan vatandaşlar da Arazi Vergisi verirler. Bir de üzerinde ağaç yetiştirmenin cezası olarak malın tarife bedeli üzerinden de birşey verir.

Tarife bedeli şu demektir : Ormandaki damgalı ağacın kıymeti demektir. Kendi yetiştirmiş olduğu, bakmakta olduğu mülk üzerindeki ağaçların 1/4 ünü devlete bu şekilde vermektedir. Arkadaşlar bu adalete, hukuka ve hakka uymasa gerektir.

Hiçbir zeytinlik sahibi istihsal ettiği zeytinin 1/4 ünü vergi olarak vermemektedir. Fındık sahipleri, çay sahipleri vermemektedir. Biz bir taraftan ormancılığı teşvik ederken, hususi olarak vatandaş orman sahibi olsun, derken bu şekilde 1/4 nispetinde tarife bedeli almak bilmem ne dereceye kadar hakka uygun olur. Müslümanlıkta malın kırkta biri zekât olarak verilir. Fakat 1/4 nispetinde tarife bedeli vermek, devlet bütçesine muazzam bir meblâğ temin etmez. Bu bakımdan, bu, hakka ve adalete uymaz. İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın teklifine ben de iştirak ediyorum. Mutlaka orman sahibi versin, denirse hiç olmazsa bunun orman sahibinden dördte bir değil, onda bir olarak alınmasını ben de arz ve teklif ederim.

REİS — Encümen namına Refet Aksoy, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, çok kıymetli hem-

şerim Bekir Baykal bu madde üzerinde heyecanla mütalâa beyan etti. Kendilerinin hedefini birbirimizi bildiğimiz için bilirim. Endişelerine mahal yoktur. Sebebi ise burada bahis buyurdıkları gibi dörtte biri alınacak değildir. Tarifenin dörtte biri alınacaktır. Hükümetle yaptığım temasta ve cereyan eden müzakereler neticesinde edindiğim intibalara dayanarak söylüyorum : Hasılatın dörtte biri alınacak. Meselâ; metre kübü 150 lira ise, tarife bedeli olan yirmi liranın dörtte biri, yani beş lira alınacaktır.

Zeytinlikler, portakallıklardan vergi alınmıyor, deniyor. Bunlar zirai sektöre giren şeylerdir.

Diğer taraftan hükümetin hususi orman sahiplerine karşı mükellefiyeti de vardır. Ne gibi? Allah esirgesin hususi bir ormanda yangın olursa, bunu hususi orman sahibi mi söndürecek? Hayır, devlet. Amenajman için de devlet yardım ediyor, şuna yardım ediyor, buna yardım ediyor. Devletin fuzuli olarak hususi orman sahiplerine bu kadar yardımı varken, beri tarafta hususi orman sahibi elde ettiği kârın cüzi bir nispetini devlete vermekten niçin kaçınıyor, arkadaşlar? Ben de kendilerine aynı suâli soruyorum : Bu adalet midir? Her nimet bir külfet mukabilidir, her külfet de bir nimet mukabilidir. Devletin ihtiyar ettiği bu kadar külfete mukabil mülk sahibinin kârından da devletin istifade etmesi lâzımdır.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Tarife bedelinden maksat nedir, hakiki kıymetinin 1/4 ü müdür?

REFET AKSOY (Devamla) — Tarife bedelinden maksat, orman idaresinin ağaç satışına ait bir tarife bedeli var ya onun 1/4 ü. Mafih bu teknik kısmı arkadaşım izah edecekler.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, tarife bedeli ormandan kesilen ağaçların metre kübü ölçüldüğü zaman, meselâ on metre küb bir ağaç tomruk veriyorsa, bu tomruk da faraza iki yüz lira ise on metre küb başına devletin alacağı yirmi lira gibi ufak bir miktardan ibarettir. Yani her satış fiyatından tarife bedeli sekiz ilâ yirmi lira bir para tutmaktadır ki, ormandan çıkarılan malın metre kübüne konulan hakiki miktardır. Bu ise sekiz ilâ 20 lira arasında değişmektedir.

REİS — Mustafa Zeren.

MUSTAFA ZEREN (Amasya) — Aziz arkadaşlar, bu mevzu üzerinde hep yüksek orman mühendisi arkadaşlarımız konuştu; müsaade buyursunlar da biraz da hukukçular konuşsun.

Ben Komisyon Reisi arkadaşımın noktai nazarlarına iştirak edemeyeceğim. Sebebi de, biz biraz da prensibi halletmek mecburiyetindeyiz. Eğer mahsulâtı arziyeden toprak vergisi diye bir vergi alıyorsak bu vergiyi orman mahsulâtına tatbik etmek mi iktiza eder? Mademki biz, mahsulâtı arziye üzerinde vergi almadığımızı bir prensip olarak kabul etmişiz o halde hususi ormanlardan, her ne namla olursa olsun, bir vergi alamayız ve almaya da sebep yoktur. Aksi takdirde prensibi ihlâl etmiş oluruz.

Arkadaşım buyurdular ki, «Eskiden mevcut kanunda bu hüküm vardı. Binaenaleyh, bu hükmü aynen buraya koymuş olduk.» Mademki, bu kanunu yeniden elden geçiriyoruz, eskiden böyle prensip hilâfına hükümler konulmuşsa, elbette ki bugün bunları kaldırıp çıkarmak iktiza eder. Kaldı ki, arkadaşım yeni bir fikir ileri sürdüler : «Hususi ormanlarda bir yangın zuhur edecek olursa, bu yangın Hükümet tarafından söndürülecek ve bir masraf ihtiyar edilecektir. Alacağımız vergi de bir külfet karşılığıdır» dediler. Bendeniz buna da iştirak etmiyorum. O halde maddeyi başka şekilde yazabiliriz, deriz ki, hususi ormanlarda zuhur edecek yangınlar için Hükümetin yapacağı masraflar mal sahibinden alınır, belki bir dereceye kadar bu doğru olabilir. Bunun haricinde her hangi bir masraf karşılığı olarak hususi orman sahiplerinden vergi almakta isabet yoktur. Kaldı ki bu işi biraz da teşvik edeceğiz. Eğer memleketimizde ağaç sevgisini aşlamak istiyorsak bunları himaye etmek iktiza eder. Bu bakımdan bu maddenin tayyım arz ve teklif ediyorum.

REİS — Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Arkadaşlar, Komisyon Başkanı dediler ki; «Hususi ormanlarda Devlet yangın olduğu zaman bunu söndürmek için teşkilâtını seferber etmektedir, elbette bunun bir karşılığı olacaktır.»

O halde orman sahibini niçin takyidediyoruz? Amenajman plâni olmadan tek ağaç kestirmiyoruz? Damgası vurulmadan sattırmıyoruz? Elbette ki âmme hizmetine yardım noktasından buna müsaade etmiyoruz. Bütün bu kül-

fetleri ona yüklerken bittabi Devlet olarak ona karşı da bizim bir vazifemiz vardır, külfetini Devletin kabul etmesi iktiza eder.

REİS — Nihat İyriboz.

NIHAT İYRİBOZ (Aydın) — Encümen maddeyi müdafaa maksadiyle diyor ki : «Hükümet bunun için bir külfete girmektedir, gayet tabii olarak mukabili almak iktiza eder.»

Müsaade buyursunlar. Hükümet çeşitli mücadeleler yapmaktadır. Bir pamuk tarlasına ârız olan haşere için yaptığı mücadele dolayısıyla çiftçiden bir şey almakta mıdır? Bendeniz bu iddiayı tamamen reddederim. Binaenaleyh vergi konmasının hiçbir mânası yoktur. Hususi ormanı teşvik maksadiyle, değil vergi almak, prim vermek lâzımdır. Bütün milletler hususi ormanı bu şekilde teşvik ediyorlar.

REİS — Şefik Çağlayan.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Müş) — Muhterem arkadaşlar, bazı arkadaşlar dediler ki, bunun prensibi üzerinde duralım. 20 seneden beri yaşayan kanun bunun prensibini vaz'etmiştir. Hususi ormanların muhafazası, korunması ve bilhassa yangınlardan masun tutulabilmesi için orman idaresinin üzerine almış olduğu muazzam bir külfet var. Bazı arkadaşların dedikleri gibi, yapacakları masrafları hususi orman sahiplerinden alacak olursa, vatandaş bu külfetin altından kalkamaz, biz vatandaş daha fazla bir yük altına koymuş oluruz.

Muhterem arkadaşlar; bir orman yangını olduğu zaman idarenin mütaaddit motörlü vasıtaları, orman mühendisleri, teknik elemanları yangın sahasına giderler, günlerce kalırlar. Maksat ormanın korunması meselesidir. Hususi orman sahipleri her zaman ormanın içerisinde değildirler. Muayyen zamanlarda orada olur, kesimini yapar, bir müddet sonra oradan ayrılır ve ormanın korunması işini teşkilâta bırakır. Dağdaki ormanın korunması ile birinci derecede bu teşkilât vazifelidir. Bir prensip vaz' edilmiştir, yirmi senedir yaşamaktadır, bu prensip bugün getirilmiş değildir.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; benim teklifime taraftar olan arkadaşlarımız benden ileri gittiler. Ben bu kanaatte değilim. Gerek Şefik arkadaşımız ve gerekse diğer arkadaşlarımız maddeyi müda-

faa ederken devletin âmme hizmeti gördüğünü ileri sürdüler... Arkadaşlar, devlet onun ormanını muhafaza ediyorsa benim de binamı muhafaza etmekte, hattâ canımı da muhafaza etmektedir. İşi bu kadar geniş düşünürsek her şey için hususi vergi koymak mecburiyeti hâsıl olur ve bu takdirde bunun sonu gelmez. Şimdi ormanları diğer mahsulâtı arziye ile karşılıklı mütalâa etmek lâzımdır, Arazi Vergisinden mada hususi orman sahiplerinden, hususi külfet karşılığı bir ücret almakla iş kendiliğinden halledilmiş olur. Ziraat Encümeni de bunu düşünmüş diyor ki : (Plân, damga, istihsal, murakabe işlerinde çalışacak memurların masrafları, hususi orman sahiplerinden alınır.) Zira Devlet külfete girmektedir. Bu masrafların hususi orman sahiplerinden istenmesine taraftarım. Ama yepyeni bir vergi ihdası yanlış olur. Bir yandan ormanları çoğaltalım, muhafaza edelim derken bu yola gitmek isabetli olmaz kanaatindeyim. Büsbütün kaldırmakta olmaz, çünkü devlet hususi şahıslar için masrafa girmekte, onların haklarını himaye etmektedir. Hiç değilse bunların karşılığı alınmalıdır. Teklif veçhile madde Ziraat Encümeninin tanzim ettiği şekilde kabul edilirse mesele halledilmiş olur kanaatindeyim.

REİS — Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Arkadaşlar, Şefik Çağlayan arkadaşımız, işin prensibinden, yani mahsulâtı arziye vergisinin ormanlar için prensibolarak kabul edilmişinden, bunun 1937 de 3116 sayılı Kanunla teessüs ettiğinden bahsetmektedir. O halde bu prensiplerin hepsi teessüs etmişse şimdi yeniden kanun çıkarılmasının sebebi nedir? Prensibi biz burada kanun şeklinde Meclis olarak çıkarmaktayız, neticesini de yine Meclis olarak biz takibetmek mecburiyetindeyiz.

İkincisi, «Ormanların bekçiliği doğrudan doğruya devlete aittir.» dediler. Yanlıştır. Gerek eski kanuna ve gerekse yeni kanuna göre hususi orman sahipleri hususi bekçi tutmaya mecburdurlar ve bu bekçinin ücretini kendi bütçeleriyle karşılarlar.

Sonra biraz evvel arkadaşlarımızın da dedikleri gibi vatandaşlar buğday ekerler. Meselâ Diyarbakır'daki vatandaşlar buğday ekıyor, burarlarda tarlalara ârız olan haşerelerle mücadele için devlet tayyare gönderiyor, yabancı otlarla mücadele ediyor. Vatandaşlar buna karşılık alacağı buğdaydan devlete bir şey verecek değildir, yal-

nuz buğday tarlasının vergisini vermektedir. Yoksa aldıkları buğdaydan bir öşür verecek değildir. Elbette memlekette istihali arzu ettiğinden hasarat mücadelesini ve bunun masraflarını umumi olarak yapmaktadır. Şimdi hiçbir arz mahsulünden vergi alınmazken doğrudan doğruya, munhasıran ormandan vergi alınması prensiplerle bağdaşır mı? Bağdaşmadığı noktasından işin mütalâa edilmesini arz ve teklif ederim.

REİS — Reşat Akşemsettinioğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım; bu madde 3116 sayılı Kanunun 76 nci maddesine tekabül ettirilmiştir. Orada vâkıf şahıslara ait ormanlardan dörtte bir tarife bedelinin alınacağına dair âmir hüküm vardır. Aynı mahiyetteki hüküm buraya getirilmiştir. Şimdi, bir arkadaşımın ifade ettiği, gibi, bu prensip meselesidir. 3116 sayılı Kanunu takiben ormanlarımızın her türlü arazi vergisinden muaf olduğuna dair 4785 sayılı Kanunun neşrinde sonra bir kanun çıkardık ve hususi muhasebelerin ormanlık bölgedeki bîlûmum faydalarını bertaraf ettik, bunu kısırlaştırdık, arkadaşlar. Buna mukabil hususi ormanlardan arazi vergisi alınmakta devam etti, yani hususi şahsın orman arazisi vergiye tâbi tutuldu. Hattâ o sıralarda küçük bir vazife ile Balâ'da bulunuyordum. Balâ'nın Beynam ormanı vardır, hususi bir ormandır. 4785 sayılı Kanuna göre bu ormanın istimlak edilmesi kararına varıldı, fakat muamele bitmediği için 1947 yılında dahi biz buradan arazi vergisi almak için işi takibetmek mecburiyetinde kaldık.

Şimdi, devlet ormanının tarife bedeli mülhak bir hak olarak verildiğinden 1955 yılında bu tarife bedeli 10 lira idi, 1956 yılında 25 lira oldu. Kanunda tarife bedellerinin nasıl tâyin edileceği yolundaki bir sarahat ve istikrar hükmü bulunmadığı için yarın 200 lira yaparlarsa ne yaparız? Vatandaş zaten devlete Arazi Vergisi vermektedir, ayrıca bir vergi alınması adalete ve prensibe mugayirdir. 1945 te ormanlar için kabul edilen hükümler misillû müsaadeleriyle biz de bu maddeyi kaldıralım:

«Tarife bedeli vermek lâzım, Orman İdaresi yangın için masraf yapar.» diyorlar. Rica ederim arkadaşlar, binlerce köylü, hiçbir para ve karşılık almadan, ormanları söndürmek mecburiyetindedir. Şu halde, vatandaşın her türlü an-

garyadan kurtarıldığı bu çağda külfetin en ağırını bir âmme müessesesine yükletmek suretiyle orman dâvasına hizmet etmiş ve bu husustaki hassasiyetimizi göstermiş oluruz. Hususi orman üzerinden iki vergi alınması hususunun kabul edilmemesini istirham ederim. Encümen de her halde bunu kabul edecektir.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım; bu dâva, mahsulâtı arziyeden vergi alalım mı, almalıyım mı, zirai sektörden vergi alalım mı, almalıyım mı dâvasıyla sıkı sıkıya alakalıdır. Zirai sektörden de vergi alınması elbette lâzımdır, ama henüz zamanının gelmediğine arkadaşlarım gibi ben de kaaniim.

Vatan sathı bomboş durmaktadır. Sermaye henüz zirai sahaya kaymış ve boş olan topraklarımız tamamen işlenmiş durumda değildir. Boş olan vatan topraklarının verimli bir hâle gelmesi için, mahsulâtı arziyeden yedi sekiz sene daha vergi alınmaması sureti mutlakada lâzımdır kanaatindeyim. Her birimiz intihap dairelerimizde boş olan sahalara şehirdeki tüccarın sermaye yatırdığını görmekteyiz. Boş olan bu sahalara yavaş yavaş verimli bir hale gelmektedirler... Hususi ormandan biz vergi aldığımız zaman bunun portesi ne olacak?. Komisyondan, hattâ Hükümetten soruyorum.. Bu konuda uzun konuşmaktayız. Bu vergiden olsa olsa 100 bin, 200 bin lira temin edilebilir. Ben bu rakamları âzami ve mübalâğalı olarak söylemekteyim. Ama bu hükmü vaz'edecek olursak hususi orman yetiştirenler «gık» diyeceklerdir; yetiştirmeyeceğim artık diyeceklerdir. Biz hususi orman yetiştirenlere Devlet olarak, Hükümet olarak ne yardımda bulunuyoruz?.. Yardım yapıyorsak bile gayet cüzdür. Buğday ekene pamuk ekene, pancar ekene, çay yapana yaptığımız yardım kadar bile değildir. Zirai mücadele için bir hayli meblâğ sarf ederiz, alabildiğine kredi veririz, hususi orman sahibi ise çok zamanlar diğer sahalarda yaptığımız bu yardımları dahi görmemektedir. Buna mukabil hususi ormandan topyekûn millet olarak istifademiz gayet geniştir. Benim kanaatime göre bu sahaya da vergilendirmemeliyiz. Rûsum namı altında müdahaleyi icabettirecek bir hüküm vazetmiyelim. Bu, mâliyete de tesir eder, maliyeti de yükseltir. Müdahalelerden hususi orman yetiştiren-

recek olanlar çekinirler. Bu itibarla zirai sektörü vergilendirinceye kadar bu sahayı da boş bırakmağımız lâzımdır.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, çok basit bir meseleyi izam edilmiş bir hale döktük. Şimdi arkadaşlarımızın müdafaalarının mesnedi, en ziyade, zirai sektörden vergi alınmadığı halde orman sahiplerinden niçin vergi almıyor noktası idi. Niçin almıyor? Esbabı mucibesini demin arz ettim. Yalnız Meclisi Âliye şunu hatırlatmak isterim ki, biz bütçe müzakerelerinde tahmil ettiğimiz vazifelerin ifası hususunda devleti birçok taleplerle karşı karşıya bırakıyoruz. Buna mukabil Hükümet ne diyor? Hükümet diyor ki, varidatım müsaade ettiği zaman elde ettiğim imkânlar dâhilinde bu arzularınızı yerine getireceğim.

Ziraatle işgal eden birçok arkadaşlarımız burada feryadmediler mi; niçin zirai sektörden vergi almıyorsunuz diye? Demek ki, bu, Meclisçe takabbül edilmiş bir cereyandır. Ama zamanı gelmiş mi, gelmemiş mi o ayrı mesele. Ormanlardan alınan vergi Orman Resmî de dâhil olduğu halde bütçedeki senelik tahmini 13 milyon liradır. Bunun içinde hususi ormanlara düşen 250 bin liradır ki, lâşey mesabesinde, alınmasa da olabilir. Ama yarın bu memleketin kalkınması babında harcıyacağımız paraların kaynaklarını tezekkür ederken elde bulunan bir kaynağı şimdiden kapatmak doğru değildir. Bu hususta biz ısrar göstermiyoruz. Hakikaten takdir Heyeti Celilenizindir. Fakat realiteyi bütün çıplaklığı ile ele alıp görüşmek daha doğru olur.

İzzet Bey arkadaşımız diyorlar ki: «Bu vergi mükellefiyeti bulunduğu müddetçe ormanlarımızın inkişaf etmiyecektir.» Bu, tamamen yanlıştır arkadaşlar. Maalesef İzzet Bey arkadaşımız kanunu iyi okumamışlar. Gerek ormanın yanbaşında ve gerekse içinde bulunanlar 50 sene kadar her türlü vergiden muaf, bu hüküm kanunda mevcuttur. Bu sarîh hüküm mevcutken nasıl olur da arkadaşımız orman sahipleri bu işten vazgeçecektir, diye beyanda bulunur? Takdir sizindir. Encümenin bu hususta katî bir ısrarı mevcut değildir. Encümen mahza' yarın için kaynaklarımızın tesbitinde araya-

cağı çarelerden birisinin kapanmamasına alâkânızı çekmektedir. Hüküm sizlerindir.

REİS — Cemal Tüzün, buyurun.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Efendim, bu mevzuda Ziraat Encümeninde her meslekten 30 dan fazla mühterem mebus arkadaşım mütalâa beyan ettiler. Ziraat Encümeninde olduğu kadar fâsılasız mesai gösteren su komisyonunda bu mevzu tezekkür edildi. Bu hususun Ziraat Encümenininin 56 ncı maddesinde şu şekilde yazılması karargir oldu :

(Madde 56. — Hususi ormanlarda yapılacak plân, damga, istihsal ve murakabe işlerinde çalışan orman memurlarının kanuni harcırah ve masrafları hususi orman sahipleri tarafından verilir..) Bunda yangın meselesi yoktur. Gayet tabii, amenajman plânlarının yapılması için para alınır. Diğer ziraat sektörlerinde de bu gibi hizmetler karşılığı Devlet para almaktadır. Bu maddenin tayyî yerine Ziraat Encümenin 56 ncı maddesinin kabulü, İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın da dedikleri gibi, faydalıdır, ben de bu teklifi yapıyorum.

İzzet Akçal arkadaşım, «Bugün memlekette ekilmemiş ziraat arazisi çoktur» dediler. Halbuki bugün meralar dahi ekilmiştir, boş ziraat sahası kalmamıştır. Ancak sulama ve gübreleme işlerini lâyıkiyle başaramadığımız için istihsal umduğumuz şekilde olmamaktadır.

Ziraat Encümeninin 56 ncı maddesinin kabulü hususunda bir takrir sunmaktayım, kabulünü rica ederim.

REİS — Başka söz istiyen yok, takrirleri okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

Tarafımdan ve diğer arkadaşlar tarafından serdedilen sebeplere dayanarak 54 ncü maddenin tamamen kaldırılmasını teklif ederim.

Aydın

N. İyriboz

Yüksek Reisliğe

Arz ettiğim sebebe mebni 54 ncü maddenin kanun metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Rize Mebusu

İzzet Akçal

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerle 54 ncü mad-

denin Ziraat Encümenince teklif edilen şekliyle kabulünü teklif ederim.

Izmir Mebusu
İlhan Sipahioğlu

Yüksek Reisliğe

Bu madde yerine Ziraat Encümenininin 56 ncı maddesinin kabulünü rica ederim.

Kocaeli Mebusu
Cemal Tüzün

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Orman kanunu tasarısının 54 ncü maddesinin, şifahi olarak arz ettiğim sebeplerden (tarife bedelinin dörtte biri) yerine (tarife bedelinin onda biri) ibaresinin konulmasını arz ve teklif ederim.

Ordu Mebusu
Bekir Baykal

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Geri alıyorum efendim.

REİS — O halde elimizde dört taktırir kalmış olmakta ve bunlardan ikisi maddenin tamamen tayyına ait, ikisi de bu maddenin yerine Ziraat Encümenininin 56 ncı maddesinin madde olarak aynen kabulüne mütaalliktir. Bunlardan en aykırısı maddenin kaldırılmasına aittir..

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Yerine başka bir madde konması lâzımdır. Çıkarıldığı takdirde boşluk hâsıl olacaktır. Evvelâ onun konması lâzımdır.

REİS — Efendim, usule ait kısımları lütfen Riyasete bırakın. 54 ncü maddenin kaldırılmasını isteyen taktıriri kabul edenler lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Ziraat Encümenininin 56 ncı maddesinin 54 ncü madde olarak kabulü hakkındaki taktırirleri nazarı dikkate alanlar... Alınmışlardır... Nazarı dikkate alınmıştır efendim.

Encümen filhal iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Filhal iştirak ediyoruz efendim.

REİS — Encümen filhal iştirak ettiğine göre, Ziraat Encümenininin 56 ncı maddesini 54 ncü madde olarak tesbit edilen şekliyle okuyoruz :

MADDE 54. — Hususi ormanlarda yapılacak plân, damga, istihsal ve murakabe işlerinde çalışan orman memurlarının kanuni harcırâh ve

masrafları hususi orman sahipleri tarafından ödenir.

Bu harcırâh ve masrafların karşılığı, bilâhara mahsubu yapılmak üzere ve avans olarak orman veznesine peşinen yatırılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II

İdare ve muhafaza

MADDE 55. — Hususi ormanların idare ve muhafazaları, Devletin kontrol ve murakabesi altında olmak üzere bu kanun hükümlerine göre sahiplerine aittir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 56. — Bu kanunun Devlet ormanları hakkındaki 14, 15, 17, 20 ncı maddeleriyle «Orman emvalinin bedeli ödenmeden veya karşılığı banka mektubu, Devlet ve Ziraat Bankası tahvilleriyle temin edilmeden» kaydı müstesna olmak üzere 41, 42 ncı maddeleri hükümleri hususi ormanlarda da tatbik olunur.

Tohum ve fidandan yetiştirilecek hususi orman sahipleri bu kanunun 14 ncü maddesinin (A) ve (B) benterinde yazılı hükümlerden müstesnadır.

Bu ormanlarda avlanma, otlatma ve meyvaların toplanması bu kanun hükümleri dâhilinde sahiplerinin iznine bağlıdır.

REİS — Encümen bu maddeyi kendisine iade edilen maddelerle alakalı görüyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Görmüyor.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Beşinci fasıl

Müşterek hükümler

I

Ağaçlandırma ve imar işleri

MADDE 57. — Yurtta orman sahasını çoğaltmak maksadiyle eski orman sahalalarında veya Devlete ait elverişli topraklarda her sene en az 5 000 hektar ağaçlandırma yapılır.

Orman sevgisini artırmak için köy kasaba ve

şehirler civarında münasip arazi temin edildiği takdirde buralarda da ağaçlandırma yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlarım, Avrupayı ve diğer memleketleri gezen arkadaşlarımız pek tabii olarak görmüşlerdir. Büyük şehirlerde, merkezi hükümetin içinde veya civarında büyük ormanlar vardır ve bu ormanlar o muhit halkının sayfiye yeri olarak kullanılır. Bu maksatla bu kanuna konmuş olan ağaçlandırma işine evvelâ Ankara'nın civarından başlanmasını arz ve teklif ediyorum.

REİS — Başka söz isteyen var mı? Buyurun Nihat İyriboz.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim bu maddeyi biraz tadil etmezsek kültür arazisine de biraz tecavüz olacağını zannediyorum. Ziraate elverişli arazi ele geçtikçe ormancıların orman yapacağız diye işgal etmesini önlemek üzere bu maddeye üçüncü satırına (Devlete) kelimesinden önce (civar köylerin toprak ve mera ihtiyaçları tamamen izale edildikten sonra) ibaresinin ilâvesini rica ediyorum.

REİS — Başka söz isteyen yok, takriri okuyoruz.

* Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

57 nci maddenin 3 nü satırındaki (Devlete) kelimesinden önce (civar köylerin toprak ve mera ihtiyacı tamamen izale edildikten sonra) cümlesinin ilâvesini teklif ederim.

Aydın

N. İyriboz

REİS — Encümenin mütalâası nedir?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, mülkiyet işi halolunmadıktan sonra ve köylülerin ihtiyaçları temin edilmedikten sonra zaten müdahale edilmiyor.

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar işaret buyursunlar... Almayanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Maddeyi olduğu şekilde reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 58. — Devlet ormanlarının hudutları içindeki ırmak ve çay kenarlarını ve bunların kaynaklarını tanzim edecek, sellerin husu-

lüne ve yer kaymalarına ve toprak aşınma ve taşınmalarına mâni olacak her türlü ağaçlamalar orman idaresince yapılır. Ancak Devlet ormanı içinden geçen demiryolu ve şoselerin ve her nevi tesisatın tahkimi ve tamiri orman idaresine malûmat verilerek alâkahlar tarafından yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı?

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Bu maddenin şu şekilde tadilini Heyeti Umumiyeden rica edeceğim :

«Devlet ormanları içindeki ırmak ve çay kenarlarını ve bunların kaynaklarını tanzim edecek, sellerin husulüne ve yer kaymalarına ve toprak taşınmalarına mâni olacak her türlü ağaçlamalar ve teknik tedbirler orman idaresince yapılır.»

Bunun esbabı mucibesi şudur arkadaşlar : Bu kanunun heyeti umumiyesinin müzakeresinde gerek Ziraat Vekili arkadaşımızın ve gerekse idealist ormancı arkadaşların ortaya attıkları realiteyi hepimiz, milletçe benimsemiş vaziyeteyiz.

Ormanın topyekûn muhafazası, toprak ve ziraatinin emniyetini sağlar, bu itibarla, ormanı anlayışımız; müstakbel medeniyeti takabbül ve bugünden onu anlayış tarzımızla mümkün olacaktır.

Ben, şu maddenin bu şekilde Meclise takdim edileceğini düşünmemiştim, eğer böyle geleceğini bilseydim, size deli çayların yapmış oldukları tahribatı rakam olarak, mıntakalarını başka memleketlerden alarak arz etmek imkânını bulurdum. Bunları ormancı arkadaşlar, Ziraat Vekâletinin teknik elemanları, benden daha iyi bilirler.

Arkadaşlar; biz ormanın kolektif faydaları üzerinde konuşurken ormanın ziraat arazisini nasıl koruduğu üzerinde durduk. Hangi su mühendisi, hangi hidrolog ve diğer mühendis arkadaşlar bu teklif ettiğim, tadilim aksini iddia edebilirler. Ben bu teknik tedbirlerin memleketimiz için ağaçlamadan daha mühim olduğuna kaaniim. Bunun üzerinde ehemmiyetle duruyorum. Arkadaşlar, deli çaylar memleketimizin arazisini, bilhassa ziraat arazisini her yıl mahvetmektedir. Bu tahribatın rakamı şimdiye kadar Ziraat Vekâleti tarafından tetkik edilmemiş, değerlendirilmemiştir. Fakat seyahat ederseniz Melen ovasına, Bolu ovasına gidiniz,

Kastamonuyu geziniz buralardaki ziraat arazi-
sinin mahvolduğunu görürsünüz. Bayındırlık
Bakanlığı, su işleri için, mütemadiyen, 1950 den
beri parti programı gereğince küçük su işleri
için milyonlar ayırmaktadır. Hattâ investisman
sahasında milyarlarca baliğ olan paralar barajlar
için harcanmaktadır. Bunların sigortası nedir
arkadaşlar?

Şüphesiz, memnûna alınacak tedbirler mez-
kûr işlerin uzun ömürlülüğünü temin eder. Or-
mancı arkadaşlardan soruyorum, eğer ormanlar
içerisindeki bu deli çayların yatakları tanzim
edilmezse, ki Avrupa'da bunlar ahşap olarak
gayet ucuza tanzim ediliyor, eğer bu arz etti-
ğim küçük çaylar tanzim edilmezse tesisine ça-
lıştığımız küçük suların ve barajların ömürleri
çok az olur arkadaşlar. Bugün Devlet bütçesin-
den yatırdığımız büyük paralarla yapmaya ça-
lıştığımız barajlar ve küçük su tesislerini yirmi
sene sonra temizlemek zorunda kalacağız ve bu
göl mecralarının ve çay yataklarının tanzim
edilmemesi yüzünden yapılan su tesislerinin tek-
rar temizlenmesi için gerekli milyonlarca lirayı
yine bu milletin sırtına yükletmiş olacağız. Bu
itibarla bu işlerin yarım kalmaması için maddé-
ye «Her türlü teknik tedbirlerin» tâbirinin ek-
lenmesini bilhassa rica ediyorum. Bu hususta ne
kadar konuşulsa azdır, taktirimin kabulünü ri-
ca ederim.

REİS — Başka söz isteyen var mı efendim?
(Yok sesleri)

Komisyon da bu teklife iştirak etmektedir,
efendim.

Şimdi teklifi okutuyorum :

Riyasete

58 nci maddenin aşağıdaki şekilde tadilini
arz ve teklif ederim.

Madde 58. — (Devlet ormanlarının hudutları
içindeki ırmak ve çay kenarlarını ve bunların
kaynaklarını tanzim edecek, sellerin husulüne ve
yer kaymalarına ve toprak aşınma ve taşınma-
larına mâni olacak her türlü ağaçlamalar ve tek-
nik tedbirler orman idaresince yapılır...) kay-
dının eklenmesini zaruri görmekteyim.

Bolu Mebusu
Sabri Çonkar

REİS — Bu taktirî nazarı dikkate alanlar
lütfe işaret versinler.. Almyanlar... Taktir na-
zarı dikkate alınmıştır. Encümen filhal iştirak

ettiğine göre bu tadille maddeyi yeniden oku-
tup reylerinize arz edeceğim.

MADDE 58. — Devlet ormanlarının hudut-
ları içindeki ırmak ve çay kenarlarını ve bunla-
rın kaynaklarını tanzim edecek, sellerin husu-
lüne ve yer kaymalarına ve toprak aşınma ve
taşınmalarına mâni olacak her türlü ağaçlama-
lar ve teknik tedbirler orman idaresince yapılır.
Ancak Devlet ormanı içinden geçen demiryolu
ve şoselerin ve her nevi tesisatın tahkimi ve ta-
miri orman idaresine malûmat verilerek alâka-
lılar tarafından yapılır.

REİS — 58 nci maddeyi bu şekilde kabul
edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 59. — 57 ve 58 nci maddeler gere-
ğince ağaçlandırılacak sahaların dikimi, bakı-
mı ve muhafazası Orman Umum Müdürlüğüne
yapılır.

Bu işlerde alâkahıların yapabilecekleri yar-
dımlardan da istifade edilir. 58 nci maddenin
ikinci fıkrasında yazılı yerlerdeki ağaçlandırıl-
mış sahalarda köy veya belediyelere terk edilir ve
bunlar hakkında bu kanunun hükmi şahsiyeti
haiz âmme müesseselerine ait ormanlara müta-
allik hükümleri tatbik olunur.

Hakiki şahıslara ait arazinin de ağaçlandırıl-
ması, sahipleri tarafından talebedildiği takdir-
de Orman Umum Müdürlüğüne yapılabilir.

Bunlar hakkında hususi ormanlara mütaallik
hükümler tatbik olunur.

REİS — Bahri Turgut Okaygün.

BAHRİ TURGUT OKAYGÜN (Tunceli) —
Çok muhterem ve sevgili arkadaşlarım, 59 ncu
maddeye 4 ncu bir fıkranın ilâvesini istirham
edeceğim. Bunun sebebi; 1950 den evvel yer yer
orman idaresinin tapulu, sahipli arazilere gire-
rek ormanlar tesis ettiği keyfiyetidir. Şimdi bu
kanunla iktidarımız yeni bir zihniyetin ışığı al-
tında en az Anayasa kadar beka bulacak yeni
hükümler tedvin ettiğine göre bu maddenin ta-
dili halinde de her halde adilâne bir keyfiyetin
tahassulüne inanmak iktiza eder. Öyle ki, eş-
has adına olan bu yerler tapulu ve hükümlü ol-
duğu halde Anayasadaki mal masuniyetinin ih-
lâl edilerek buralara müdahale edildiği ve ihti-
lâflı bulunduğu bir hakikattir. Bu itibarla tek-
lifimin esası, mal masuniyetinin ihlâline mün-
cer olacak bu keyfiyeti ortadan kaldırmak gibi
bir gayeyi istihdaf etmektedir. «Eşhas adına

hükümlü veya tapulu veya müruruzamanla iktisabedilmiş olup vergi kuyudatiyle veya sair kanuni delillerle mâlik ve ziyedi sabit olup da orman idaresince, ne şekilde olursa olsun 1950 senesinden evvel ve bu kanunun neğri tarihine kadar kültür ormanı haline getirilmiş ihtilâflı yerler; bakım ve fennî murakabesi meccanen orman idaresince yapılmak üzere bu kanunun meriyeti tarihinde sahiplerine iade edilir.»

Teklifin esası budur, arkadaşlar. Bu teklif Heyeti Celileniz tarafından kabul buyurulduğu takdirde inanmak iktiza eder ki; 1950 ye kadar ihlâl edilmiş olan mal masuniyeti prensibi yeniden ihya edilmiş ve bu suretle 1950 den itibaren hakikaten iktidarımızın zihniyeti, dikkat ve telâkkisi dairesinde hareket ederek ormancılarımızın bu değerli faaliyeti yanı sıra halkla orman idaresi arasında tahassul etmiş olan bu antidemokratik anlayış izale edilmiş olacaktır. Binaenaleyh teklifimin kabulünü Heyeti Celilenizden istirham ederim.

REİS — Hükümet.

ZİRAAT VEKİLİ ESAD BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Efendim; arkadaşımızın temas ettiği husus kanun metnine ilâve edilecek bir mevzu olmaz. Eğer mülkiyeti kendisine ait ise, bu mülkiyeti ispat ederse mesele yok. Eğer bu hususta bir ihtilâf zuhur edecek olursa tabiiyle bunu mahkeme halledecektir. Mahkemele-re aidolan bir meselenin hususiyetine göre burada bir hüküm va'zetmek Hazine aleyhine yersiz bir hüküm olur. Bunu hükümet olarak kabul edemeyiz. O itibarla maddenin aynen kabulünü ıstirham ederim.

REİS — Bahri Turgut Okaygün.

BAHRİ TURGUT OKAYGÜN (Tunceli) — Efendim, Sayın Vekil hâdiseyi külden alarak cüze irca ettiler. Böyle bir şey mevzu bahis değildir. Bendenizin maksadım, vatandaşın ıstı-rabına, vatandaşın ruhundaki isyana deva bulmaktır. Eğer sözleri bana aitse beni de kastediyorlarsa benim orman idaresi ile hiçbir ihtilâfım kalmamıştır. Zira mahkemece ormana müdahalesinin men'ine karar verilmiştir. Bu mesele bütün memleketin meselesidir. Vekil Bey basite irca buyurmasınlar; katiyen cüzi bir mesele değildir. Katiyen şahsı ve ferdi ilgilendiren bir mevzu değildir, mürekkep bir mevzudur, yurdun her tarafına şâmindir. Bu bakımdan heyeti

celilenizin teklifimi kabul buyurmasını tekrar ıstirham edeceğim.

REİS — Ziraat Vekili Esad Budakoğlu.

ZİRAAT VEKİLİ ESAD BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Arkadaşımızın beyan ettiği mahiyette üç tane hâdiseye vardır. Bu bakımdan mahiyeti itibariyle geniş bir vatandaş kütlesini alâ-kadar eden bir mevzu ile karşı karşıya değiliz. Şayet bu teklif kabul edilirse bundan sonra Hazine aleyhine birtakım hareketlere sebebolabilir. Biraz evvel de arz ettiğim şekilde hükümetin ve komisyonun teklif ettiği şekilde bu maddenin kabul buyurulmasını tekrar rica ederim.

REİS — Bahri Turgut Okaygün.

BAHRİ TURGUT OKAYGÜN (Tunceli) — Heyeti Celilenizin yüksek insafına terk ediyorum. Zannedirim, Vekil Beyefendi bu mevzuda esaslı bir tetkikte bulunmamışlar. Eğer hâdiseye üç dâvadan ibaret olsa idi, her halde bu kadar basit bir mesele için Heyeti Celilenizin huzuruna gelmezdim. Bu teklif Hazine aleyhinde herhangi bir ihtilâfa meydan vermemekten başka, Hazine ile vatandaş arasında ve orman idaresi ile vatandaş arasındaki ihtilâfları da halletmek için bir tedbirdir. Bu hüküm baki kaldıkça ne tapulu araziye girilir, ne de hazine ile vatandaş arasında böyle bir mevzu ortaya çıkar.

Binaenaleyh, Heyeti Celilenizden teklifimin kabulünü ıstirham ediyorum.

REİS — Başka söz istiyen yok. Takriri okuyorum.

Yüksek Reisliğe

Görüşülmekte olan Orman Kanununun 59 ncu maddesine aşağıda yazılı 4 ncü fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

Tunceli

Bahri Turgut Okaygün

Madde 59. —

Fıkra 4. — Eşhas adına hükümlü veya tapulu veya müruruzamanla iktisabedilmiş olup vergi kuyudatiyle veya sair kanuni delillerle malik ve ziyedi sabit olup da orman idaresince ne şekilde olursa olsun 1950 senesinden evvel ve bu kanunun neğri tarihine kadar kültür ormanı haline getirilmiş ihtilâflı yerler; bakım ve fennî murakabesi meccanen orman idaresince yapılmak üzere bu kanunun meriyeti tarihinde sahiplerine iade edilir.

REİS — Maddeye bir fıkra ilâvesine dair olan takriri nazarı dikkate alanlar lütfen işaret buyursunlar... Almiyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır, efendim.

59 neu maddeyi aynen yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Köy ve belediyelerin ve ağaçlandırma yapmak isteyen sair müessese ve teşekküllerin fidan ihtiyaçlarını karşılamak üzere münasip görülen yerlerde Orman Umum Müdürlüğüne bir yılda en az 1 000 hektarlık sahayı ağaçlandırabilecek orman fidanlıkları tesis edilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 61. — Orman hudutları dışında olup da ağaçlandırılması zaruri görülen yerlerde Orman Umum Müdürlüğüne hazırlanacak plân dairesinde ağaçlandırma yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Ağaç sevgisini yurtta yaymak, kökleştirmek için filim göstermek, afiş ve broşürler neşretmek suretiyle Orman Umum Müdürlüğüne propaganda yapılması ve bütün ilk ve orta mektep talebeleriyle askerlere ağaçların faydaları hakkında dersler okutturulması, bahçeleri müsait ise mektep ve kışlalarda veya civarında bu maksat için tahsis edilecek sahalarda her yıl ağaç diktirilmesi ve bunların korunması için Ziraat Vekâletiyle birlikte Millî Müdafaa ve Maarif vekâletleriyle Başvekâlete bağlı alâkalı umum müdürlükler bir program hazırlayıp tatbik ederler.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı efendim? Buyurunuz, Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar, eğer tensibederseniz bu maddeye «ağaç sevgisini yurtta yaymak, kökleştirmek için radyoda neşriyat yapmak, ormanlık mıntakalarda okul talebeleri için tatbikat kampları kurmak, ağaçlandırmalar yapmak» ibarelerinin ilâvesini rica edeceğim.

Bir de bu işler daima yapılıyor, yapılacak diye işarı ahire bırakılıyor ve âtiye terk ediliyor.

Bunun sebebi de bu işlerin kanuni bir müddete bağlanmamasıdır. Binaenaleyh bu işlerin bir sene içinde yapılması için bir takrir takdim edeceğim, kabulünü istirham ederim.

REİS — Encümenin mütalâası nedir?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak ediyoruz.

REİS — Takrir olmadığına göre maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 63. — En ufak parçası yarım hektardan ve parçalar yekûnu bir hektardan aşağı olmamak şartıyla kavak, okalıptüs ve kızılbaş ağaç dâhil olmak üzere yeni ağaçlandırılan arazinin sahibi, ağaçlandırmadan itibaren elli sene için ağaçlandırdığı sahalara ait Arazi ve Bina vergilerinden muaf tutulur. Bu sahaları orman halinde muhafaza etmeyenlerden vergi muafiyeti kaldırılır.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan arazide ağaçlandırma yapmak isteyenler vali veya kaymakama müracaat ederler. Bu yerlerin bu durumda olduğu tesbit olunduktan sonra, orman idaresi tarafından yapılacak ağaçlandırma plânına göre, ağaçlandırma işine Ziraat Vekâletince izin verilir.

Ağaçlandırma plânları ve ağaçlama bilgisine ait türlü yardımlar, orman idaresince parasız yapılır. Plâna göre ve müddeti içinde ağaçlandırılan sahalarda ağaçlamaya başlanan yıldan itibaren beş yıl sonunda bu ağaçlamayı yapana parasız temlik olunur.

Ağaçlanan sahayı; orman halinde koruyup idame ettirmeyenlerden temlik edilen yer geri alınır. Bu şartlara göre kurulan ve idame ettirilen ormanlar Devlet ormanlarına katılmak üzere istisna edilmez.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 64. — Ziraat Vekâletinin vereceği ağaçlandırma plânı gereğince ve tâyin edeceği ağaç nevilерinden bu kanunun 63 neu maddesine göre gerek kendi topraklarında ve gerekse Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazide, yarım hektardan aşağı olmamak şartıyla orman yetiştirecek veya kavak, okalıptüs ve kızılbaş ağaçlıkları tesis edecek hususi şahıslara veya hükmi şahsiyeti haiz teşekküllere, Ziraat Vekâletinin iz-

ni ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından kuruluş kredisi açılır. Kuruluş kredisi için 15 yıl müddetle Ziraat Vekâleti bütçesine miktarı 2 500 000 liradan aşağı olmamak şartıyla Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası sermayesine mahsuben ayrıca tahsisat konulur.

Orman yetiştireceklere verilecek kuruluş kredisinin miktarı, faiz nispeti, müddeti ve diğer şartları Ziraat, İktisat ve Ticaret vekâletleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına müşteriye tesbit edilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. .

MADDE 65. — Orman veya ağaç yetiştireceklere ve kültür arazisi kenarlarında çit yapacaklara orman fidanlıklarından ambalâjlı olarak Orman Umum Müdürlüğüne fidanların yaşına, cins ve nev'ine göre tesbit edilen bedeli mukabilinde fidan ve tohum verilebilir. Resmî daire ve müesseselerin fidan ihtiyaçları da ambalâj ve nakil masrafları kendilerine aidolmak üzere bedelsiz sağlanabilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Buyurun, Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, bu maddenin ikinci satırının başında «çit yapacaklara» kelimeleri vardır. Çit yapacaklara ağaçlar mı yoksa tohumluk mu verilecektir? Bu husus aşağıdaki cümlelere repteilmemiş. Bu yüzden bu cümle zaittir. Encümeninden bu hususta izahat buyursunlar.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Madde sarihtir.

REİS — Encümen maddenin sarih olduğunu beyan buyuruyor. Maddeyi haliyle reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 66. — Orman yetiştirecek köy orman kooperatiflerine lüzumlu fidanlar, orman idaresi tarafından ağaçlama sahasına kadar götürülerek bedelsiz verilir ve dikim işi orman teknik memurlarının nezareti altında yaptırılır. Bu ağaçlama sahaları orman idaresinin daimî nezaret ve kontrolü altında bulundurulurak gelişip yetişmesi için lüzumlu tedbirlerin alınması sağlanır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. .

MADDE 67. — Devlete ait fidanlıklarla diğer fidanlıklarda kullanılacak veya orman yetiştirmek maksadiyle ekilecek orman ağacı tohumlarının, orman idaresinin kontrolü altında toplanmış muayene edilmiş ve menşe şahadetnamesi (Sertifika) verilmiş tohumlardan olması şarttır.

Orman fidanlarından yurt dışına sevk edilecek fidanlarla, orman ağacı tohumlarına orman idaresince bir menşe şahadetnamesi (Sertifika) verilir. Yabancı memleketlerden ithal edilecek orman ağacı fidanları ile tohumlarının cins, nev'i ve sair hususlarını belirten menşe şahadetnameleri (Sertifika) alâkalı orman idaresince incelendikten sonra giriş izni verilir.

Orman fidanlığı kuracak hususi müteşebbislere Orman Umum Müdürlüğüne parasız tohum verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Nihat İyriboz.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, bu maddenin ikinci fıkrası memleket dışına çıkacak, memleket içine girecek olan fidanların bir sertifikaya tâbi tutulmasını âmirdir. Halbuki 2906 sayılı Kanunumuzda bunu bütün nebatlara teşmil eden bir hüküm bulunmaktadır. Burada tekrarlamaya ihtiyaç yoktur, kanaatindeyim.

REİS — Encümenin bu hususta mütalâası var mı? Hüseyin Agun buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, muhterem beyefendi, «Böyle bir kanun mevcuttur. Buraya (Sertifika) kelimesinin konmasına lüzum yoktur» buyurdular.

O kanun nebatlardan bahsetmektedir, orman ağaçlarından bahsetmemektedir. Buradaki hükümden maksat, ormanı ağaçlandırmak için ithal edilecek fidanlardır. Kalmasında fayda vardır.

REİS — Nihat İyriboz buyurun.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, 2906 sayılı Kanunun maddeleri sarihtir, orman fidanları da dâhildir. Hattâ orman nebatlarının yaprakları, nebat parçaları, çam kabuğu dahi dâhildir; muayeneye tâbidir. Orada sarih bir hüküm konmuştur. Burada bir kayıt koymaya lüzum yoktur. Tekrar etmiş oluruz.

REİS — Tavriri okutuyorum.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

67 nci maddenin 2 nci fıkrasına lüzum yoktur. 2906 numaralı «Nebatlar hastalığı ve zararlı böceklerden koruma» Kanununun 1 nci maddesinde bilûmum nebatlar için, bu hususta sarîh hüküm bulunduğundan bu fıkranın tamamen kaldırılmasını teklif ederim.

Aydın
Nihat İyriboz

REİS — Efendim, encümen iştirak etmiyor. Taktirî reye arz ediyorum. Nazarı itibara alanlar... Almiyanlar... Nazarı itibara alınmamıştır.

Maddeyi aynen reye arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

II

Orman yangınlarının söndürülmesi

MADDE 68. — Ormanların içinde veya yakınında ateş ve yangın belirtisi görenler bunu derhal orman idaresine veya en yakın muhtarlığa, jandarma dairelerine veya mülkiye âmirlerine haber vermeye mecburdurlar.

Yangın ihbarında Devlete ait her türlü askerî ve mülki haberleşme vasıtalarından derhal ve parasız olarak faydalanılır.

PTT merkezleriyle, demiryolları istasyonlarından çekilen yangın ihbarına ait telgraflarla yangının seyrini bildiren ve yangın hakkındaki yardım taleplerini ve söndürülmesine ait direktifleri ihtiva eden telgraflardan ve aynı hususlara taallûk eden telefon muhaberatından ücret alınmaz.

Yangın haberleşmesini en seri şekilde sağlamak üzere ormanlardaki yangın gözetleme kule ve kulübeliyle bakım merkezi ve orman teşkilâtının kuruluş merkezleri arasında orman idaresince gerektiği yerlerde telefon devreleri ve İcra Vekilleri Heyeti kararıyla ruhsat almak suretiyle telsiz alıcı ve verici istasyonları tesis olunur.

Telefon devreleri PTT İdaresi santrallerine ve PTT İdaresinin santrali olmıyan yerlerde jandarma santrallerine bağlanabilir.

PTT santrallerine bağlı olanlar haric olmak üzere hususi telefon hatları için hiçbir ücret, resim, vergi ve ruhsat parası verilmez.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Reye arz ediyorum : Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 69. — Orman yangınlarında yangına civar köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bütün erkek nüfusu heraberlerinde mevcut balta, kürek, kazma, destere gibi yangın söndürmeye yarıyacak aletleriyle yangın yerine gitmeye ve yangını söndürmeye mecburdurlar.

Söndürme işine gelenler yangını söndürmeye kâfi gelmezse daha ilerdeki köy ve kasaba halkından mükellef olanlar da yangın yerine gönderilirler. Aynı şekilde, vali, kaymakam, nahiye müdürü ve köy muhtarları ve civarındaki asker ve jandarma birlik kumandanları yangın mahalline yardımcı göndermeye ve bizzat gitmeye mecburdurlar. Yangın söndürülmesinde çalışanların bu yüzden hasara uğrıyan zâtî eşya ve tehzatını Devlet ormanlarında orman idaresi, diğer ormanlarda alâkahıları tazmine mecburdurlar.

Bu maddenin tatbikatı hakkında Millî Müdafaa, Dahiliye ve Ziraat Vekâletlerince bu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında bir talimatname hazırlanır.

REİS — Reşat Akşemsettinioğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; bu maddede dikkati çeken bir nokta vardır. Söndürme işine gelenler yangın söndürmeye kâfi gelmezse askerî birlikler veya jandarma birlikleri; vali, kaymakam, nahiye müdürü de mecburen gideceklerdir. Fakat ormancılardan gideceği hakkında en küçük bir madde yoktur. Halbuki bu ormancılardan vazifesidir. Vali vilâyetin asayişinden mesul olması dolayısıyla tabii vazifesidir. Çünkü vilâyetin en büyüğü olması dolayısıyla vali asayişten mesuldür. Orman yangını da bir asayiş işidir, o da mecburen gidecektir. Bu mesele Ziraat encüminde uzun uzun münakaşa edildi ve esbabı mucibe serdedildi. Neticede Ziraat Encümeni bu teklifi aynen kabul ederek (vali ve kaymakam gibi bölgenin bütün ormancılardan da buna iştirak etmeye mecburdurlar) dendi. Bu maddeyi Muvakkat Encümenin kabul ettiği şekilde kabul edersek manzara ne olacaktır. Bir defa bölgenin orman memurları gitmiyecek, vali de gitmezse, ne yapalım vali gitmedi, mesuliyet valiye racidir diyecektir. Onun için valinin bizzatlı mesuliyeti yanında, orman başmüdürünün İşletme Müdüründen daha çok Devlete karşı mesuliyeti bu-

lunması ve bu da bir asayiş mevzuu olması sebebiyle yangınları takibetmeye ve mahalline gitmeye mecburdur. Vali yangın neticelerini birer birer takip ve bunları dakikası dakikasına Dahiliye Vekâletine telgrafla bildirmekle mükelleftir. Ormancılarının da aynı şekilde vali, kaymakam ve nahiye müdürleri gibi mesuliyetleri bulunduğunu tebarüz ettirmek için bir takrir takdim ediyorum ve Ziraat Encümeninin maddesinin reye konmasını teklif ve rica ediyorum.

REİS — Kemal Eren.

KEMAL EREN (Amasya) — Muhterem arkadaşlar, kanaatimce bu madde hemen hemen hiç de tatbika konulamıyan bir maddedir. Orman mıntakalarında vazife görmüş bir arkadaşınız sıfatıyla şunu söylemek isterim ki, orman içindeki köyler halkı müstesna, uzak köyler ve kasabalardan yangın söndürmek için vatandaşları getirmek gayet güçtür. Bu tatbik edilemez arkadaşlar. Belki orman içindeki köyler ve kasabalar bir dereceye kadar söndürme ameliyesine yardım edebilirler. Tasavvur buyurunuz, ormana 3 - 4 saat mesafedeki köylerdeki, 18 yaşından 50 yaşına kadar erkek vatandaşları yangın yerine getirmek ve söndürme ameliyesinde çalıştırmak ne kadar zordur. Bu çok defa bir hayalden ibaret kalır.

Arkadaşlar, bunun tek çaresi orman yolunu yapacaksınız ve bütün söndürme vasıtalarını ormanda tekemmül ettireceksiniz, orman yangını zuhurunda civardaki vatandaşların yardımı olursa ne âlâ, fakat onların yardımı hiç olmayacakmış gibi kendi imkânlarınızla söndüreceksiniz. Yoksa civardaki meskûn yerlerden vatandaşları zorla ormana götürerek orman yangınına bertaraf etmek biraz hayal olur. Bu bakımdan Orman Umum Müdürlüğü ve vekâlet mensupları arkadaşlarımız bu hususta ne düşünürler? Eski Vekil Nedim Ökmen arkadaşımızla bu hususta görüşmüştük. Onun da kanaati orman yangınına söndürmenin tek çaresi ormana yol yapılması idi. Her halde bu mesele üzerinde arkadaşlarımız daha hassasiyetle dururlar.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım, bu memlekette millî felâket demek olan orman yangınları hiç şüphesizdir ki, hepimizin yüreklerini parçalamaktadır. Bugün memleketin her hangi bir yerinde bir zelzele olur, bir

yangın çıkar, Devlet, hükümet erkânı ve hepimiz oraya koşar, kederlerini paylaşır ve bütün zararlarını telâfi için bütün varlığımızla Devlet ve millet olarak çalışırız. Orman yangınları olunca yalnız haber vermekle iktifa ederiz.

Beş senelik orman memurluğum sırasında idi. Bir gün köyceğizdeki büyük orman yangınında valiye koştum. Kendisi Dömbüldek kaplıcalarına gitmek üzereydi. Alâkadar olmadı, o vasıtasına binip kaplıcaya, ben de yangına gittim.

Muhterem arkadaşlar, bizatihi vatan demek olan, millî servetin tâ kendisi demek olan orman yanarken vali, kaymakam ve hattâ mümkün olsa da tayyare ile gelerek Ziraat Vekili orada bulunsa ve yangınların söndürülmesi işinde devletin, hükümetin ne derece titiz olduğu hakkında fertlerin bir fikir sahibi olması temin olunsa... Bunun sırası çoktan gelmiştir arkadaşlar. Biz bu hususu encümende tezekkür ettik. Hakikaten kanunda vali ve kaymakam gider derken, valinin bu gibi hallerde gitmesi umumi hükümler meyanında bulunmasına rağmen âmir bir hüküm olarak bunu tekrar bu maddeye koyarken orman müdürünün hariç kalması doğru olmaz. Bu bakımdan muhterem Reşat Akşemsettinioğlu arkadaşımızın teklifine iştirak ediyor ve kabulünü bendeniz de rica ediyorum.

REİS — Encümenin bir mütalâası var mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Yok efendim.

Takriri okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Şifâhen arz ettiğim sebeplere binaen 69 ncu madde yerine Ziraat Komisyonununun 71 nci maddesinin ikamesi için oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Bolu Mebusu

Reşat Akşemsettinioğlu

REİS — Encümenin bir mütalâası var mı?
MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — İştirak ediyoruz.

REİS — Efendim, takriri nazarı itibara alınlar lütfen işaret buyursun... Alınanlar.. Takriri nazarı dikkate alınmıştır.

Encümen filhal iştirak ettiğine göre Ziraat Encümeninin maddesini okuyoruz.

MADDE 69. — Orman yangınlarında yangına civar köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bütün erkek nüfusu beraberlerinde mevcut balta, kürek, kazma, destere gibi yangın söndürmeye yarıyacak aletleriyle yangın yerine gitmeye ve yangını söndürmeye mecburdurlar.

Söndürme işine gelenler yangını söndürmeye kâfi gelmezse daha ilerdeki köy ve kasaba halkından mükellef olanlar da yangın yerine gönderilirler. Aynı şekilde, vali, kaymakam, nahiye müdürü ve köy muhtarları ve civardaki asker ve jandarma birlik kumandanları bölgedeki orman başmüdürü ve onun lüzum göstereceği orman memurları yangın mahalline yardımcı göndermeye ve bizzat gitmeye mecburdurlar. Yangın söndürülmesinde çalışanların bu yüzden hasarâ uğrıyan zatî eşya ve tehzizatını, Devlet ormanlarında orman idaresi, diğer ormanlarda alâkahıları tazmine mecburdurlar.

Bu maddenin tatbikatı hakkında Millî Müdafaa, Dahiliye ve Ziraat Vekâletlerince bu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında bir talimatname hazırlanır.

REİS — Maddeyi okunduğu şekilde reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 70. — Ormanlarda yangın söndürülmesi için gideceklerin muayyen tarifeli vasıta ile hareket ettikleri takdirde gidiş ve dönüş ücretleri orman idaresi tarafından ödeneceği gibi müstacel zamanlarda salâhiyetli memurların görecekları lüzum üzerine bunlar kamyon, araba gibi diğer vasıtalarla da götürülüp getirilebilirler.

Bunların ücreti de orman idaresi tarafından ödenir. Bunlara söndürme işinde çalıştıkları müddetçe Devlet ormanlarında orman idaresi, diğer ormanlarda alâkahılar tarafından parasız ekmek, katık ve sigara verilir. Başkaca ücret verilmaz.

Mahallin en yüksek mülkiye âmiri tarafından lüzum görülecek miktarda askerî nakil vasıtaları ile diğer daire ve İktisadi Devlet Teşekküllerine, belediyelere ait nakil vasıtalarının, sadece akaryakıt bedelleri Orman Umum Müdürlüğüne ödenmek kaydıyla ücretsiz olarak orman yangınlarının söndürülmesine mütaallik işlerde kullanılmasına emir verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 71. — Umumi hükümler dairesinde tazminat talebiyle mahkemeye müracaat hakları mahfuz kalmak üzere yangın söndürülürken sakatlananlara; sakatlık derecesine göre orman idaresince ayrıca 500 liradan 2 000 liraya kadar, ölenlerin ise ailelerine 5 000 lira para verilir. Devlet memuru olup da sakatlanan ve ölenler hakkında umumi ahkâm tatbik olunur. Ayrıca bu memurlar birinci fıkra hükmünden de istifade ederler.

Yaralanan ve hastalananların hastaneiere nakil ve tedavi masrafları orman idaresine aittir. Bunlar Devlet hastanelerinde parasız tedavi edilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen? Buyurun Aziz Bey.

AZİZ KÖKSAL (Urfa) — Arkadaşlar, bu madde çok sakattır, vatandaş mecbur ediyoruz, alıp götürüyoruz, sen bu vazife ile mükellefsin, bu senin mukaddes vazifendir diyoruz, hiçbir ücret vermiyoruz. Vatandaş sakatlanırsa, ölürse, bugün verilecek olan tazminatın ne kadar hafif ve bu durum karşısında bu hükmün ne kadar ağır olduğunu görüyorsunuz. Nazarı dikkatinizi celbederim, bu hükmün tashih edilmesi lâzımdır, bunu rica ediyorum.

Devlet memuru sakatlandığı zaman nasıl bir muameleye tâbi tutuluyorsa, nasıl hareket ediliyorsa bunlar için de aynı şekilde hareket etmek zorundayız.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Efendim, orman yangınlarında bugüne kadar ölen vatandaşımıza tesadüf edilmemiştir. Fakat tesadüf edilebilir ihtimaline karşı bu müeyyide, bir hüküm konulmuş bulunmaktadır. Esasen ölen vatandaşlarımıza umumi hükümler muvacehesinde mahkemelerin takdir edeceği nispet ve derecelerde tazminat verilecektir. Burada konulan beş bin lira ve iki bin lira gibi tazminatlar ise o tazminatın dışında o anda o felâketzedenin aile efradına hiçbir formaliteye tâbi tutulmadan Orman Umum Müdürlüğü tarafından verilecektir. Bu, o vatandaşımızın ölümünden mütevellit o zamanki acının giderilmesine mâtuftur bir teselli tazminatından başka bir şey değildir.

Esasen ölen bir vatandaşın değerini kuruşturmaya imkân yoktur, zaten mahkemece umumi hükümler dairesinde gerekli tazminat ayrıca verdirilecektir. Bu itibarla buradaki hükümün onunla hiçbir alâkası yoktur.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim; bir yangın oluyor, âni bir seferberlik gibi kazmasıyla, küreğiyle, çoluğuyla, çocuğuyla halkı yangın mntakasına sevk ediyoruz. Canla, başla çalışıyorlar. Bu esnada birçoğu yaralanıyor veya ölebiliyor. Arkadaşım şimdiye kadar orman yangını söndürülmesinde ölen olmadığından bahsettiler. Allah esirgesin, inşaallah bundan sonra da kimse ölmez. Ama ölemez mi arkadaşlar? Orada yaralanıp ömrünün sonuna kadar çalışamayacak hale gelenler bulunamaz mı arkadaşlar? Bunların ellerine 300, 500 veya bin, iki bin lira vererek bunları çırak etmek doğru değildir. Orman tahribatını önlemek için bâzılarımız idam cezası istiyecek kadar ileri giden kuvvetli müeyyideler isterken teşvik mahiyetinde verdiğimiz kıymeti belirtmek bakımından bu uğurda hayatını veya bir uzvunu, çalışma kudretini bütün ömrünce feda etmiş olanları korumak yerinde bir hareket olur kanaatindeyim. Onun için «ailelerine 5 bin lira para verilir» ibaresinden sonra; (sakatlık derecesi geçimini temin etmeye mâni olacak derecede ise kaydı hayat şartıyla ve geçimini temin edecek miktarda maaş bağlanır) hükmünün konulması icabedeceği kanaatindeyim. Bu hususta bir de taksir veriyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Hükümet adına Ziraat Vekili Esat Budakoğlu.

ZİRAAT VEKİLİ ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Efendim, bâzı arkadaşlarımın bu hükmü yanlış anladıklarını görüyorum. Yangına gitmekten mütevellit zararlar, mâlûliyet derecesine göre umumi hükümler dairesinde zaten mahkeme hükmü ile tazmin edilir. Vatandaşın ihtiyacına cevap versin diye 2 000 - 2 500 lira para ödenmektedir. Vatandaş hayatının sonuna kadar çalışamayacak kadar mâlûl kalırsa bunun da tazmini esasen mahkeme hükmü ile mümkündür. Mahkeme, lâzımgelen tazminata hükmetmektedir. Burada hâdisenin hususiyetine ve bu sakatlığa mâruz kalan vatandaşın ailevi durumunun, yaş durumunun, çalış-

ma imkânlarının teker teker tesbitine madde-ten imkân olmadığına göre bu gibi hususlar mahkemenin vereceği karara göre halledilecektir. Verilen para tazminattır. Arkadaşların endişe etmemeleri lâzımdır.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim; böyle bir sakatlık vukuunda mahkemelerin maaş bağliyacıklarını, maaş bağlamaya hüküm verebileceklerini söylediler. Böyle bir şey yoktur arkadaşlar. Mahkemeler ancak tazminat verilmesine hüküm verebilirler. Verilecek bu hükümler arasında tazminatın kemiyet ve keyfiyetini hepimiz bilir, takdir edersiniz. Halbuki bağlanacak maaşın miktarı küçük dahi olsa maddi, mânevi ve psikolojik tesiri teşvikkâr olacaktır. Bunu bilhassa tebarüz ettirmek isterim. Teklifin kabulü yerinde olur. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Başka söz istiyen yok. Taksirleri okuyoruz efendim.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebepten dolayı 71 nei maddenin birinci fıkrasındaki «5 000 lira para verilir» ibaresinden sonra «Tazminat verilir, sakatlık derecesi geçimini temine mâni olacak derecede ise kaydı hayat şartıyla ve geçimini temin edecek miktarda maaş bağlanır.» ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Antalya Mebusu
Burhanettin Onat

AZİZ KÖKSAL (İçel) — Ben taksirimi geri alıp Burhanettin Beyin teklifine iştirak ediyorum.

REİS — Bu taksiri nazarı itibara alanlar lütfen işaret buyursun... Nazarı itibara almıyanlar... Taksir kabul edilmiştir.

Maddeyi bu şekilde redaksiyon için encümeneye veriyoruz.

MADDE 72. — Orman yangınları için çekilen bilûmum telgrafları telgrafhane ve demiryolu istasyon memurları derhal çekmeye ve telgraftan alan memurlar da bunu hemen mahalline göndermeye mecburdurlar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 73. — Mahallî Hükümetin veya orman memurlarının sevk kâğıdı üzerine istas-

yon memurları yangını söndürmek üzere gidecek olanları asker tarifesiyle ve mahsubu bilâhara yapılmak üzere yangına civar olan mahalde indirmek şartıyla yolcu veya marşandiz katarıyla ve mümkün olan yerlerde hususi katarla götürüp getirmeye mecburdurlar.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Reylerinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 74. — Orman idaresinin göstereceği lüzum üzerine mahallerinin en büyük mülkiye âmirleri, kuraklık veya yangın olup da henüz söndürülmüş fakat sirayet ihtimalleri tamamen bertaraf edilmemiş olmak gibi fevkalâde zamanlarda muayyen bir müddet için ormanlara girmeyi menî ve oralardaki her türlü işlerin tatilini emredebilirler.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 75. — Orman idaresi, yangınları önlemek maksadıyla en çok beş yılda tahakkuk ettirilecek bir plân ve program dâhilinde yangın emniyet yolları ve yangın kule ve kulübeleri yapmak ve bunları idare merkezlerine telli ve telsiz telefonla bağlamakla mükellef olduğu gibi yangın tehlikesinin fazla olduğu mintakalarda yangın mevsimine munhasır olmak üzere lüzum gördüğü yerlerde ve yeter miktarda yangın söndürme alet ve malzemesini havi motorlu vasıtalarla teçhiz ve takviye edilmiş yangın ekipleri bulundurur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen.. Burhanettin Onat, buyurun,

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim, yangınları önlemek için mâni tedbirler alınırken yeni bir vasıtanın tetkik edildiğine dair hiçbir emareye şahid olmamaktayız. Diğer büyük memleketlerde vaktinde haber alınması, çabucak yetiştirilmesi, söndürülmesi hakkında neler biliyorlar, neler öğrenmişler ve tatbikatla bize neler getirmişlerdir? Ezcümle şimdi hepimiz biliyoruz, helikopter diye bir alet vardır, ormanın içine dahi konabilir. Bunlardan istifade düşünülüyor mu? Bu hususta Meclisi tenvir etmelerinin muvafık olacağı kanaatindeyim.

REİS — Hükümet adına Ziraat Vekili Esat Budakoğlu.

ZİRAAT VEKİLİ ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Efendim, yangın söndürme babında en ileri teknik vasıtaları kullanmak elbette ki bu kadar kıymetli bir mevzu için bizi hükümet olarak düşündürmektedir ve arkadaşımızın bahsettiği vasıtalardan istifade imkânları üzerinde durmak, hattâ daha da ileri gitmek suretiyle yeni imkânların bulunması halinde dahi bunları da ithal etmek, orman yangınlarını söndürme babında onlardan istifade etmek vazifelerimizin başında gelir.

REİS — Başka söz isteyen yok. Maddeyi yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 76. — Orman içindeki yollarda orman idaresince belli edilmiş konak yerlerinden gayrı yerlerde geceleme ve konak yerlerinde yaylak, kışlak ve otlaklarda orman idaresince hazırlanmış ocak yerlerinden gayrı yerlerde ateş yakmak yasaktır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III

Orman memurlarının silâh taşıma ve kullanma hak ve salâhiyetleri

MADDE 77. — Orman teşkilâtında her sınıf, derece ve vazifede çalışan memurlardan, Orman Umum Müdürlüğüne lüzum görülecek olanlar, İcra Vekilleri Heyetince seçilecek silâhla teçhiz olunurlar.

Bu silâhlar memurlara orman idaresince demirbaş olarak verilir.

Devlet ormanlarından gayrı ormanlarda çalışan orman bekçilerine de umumi hükümler dairesinde silâh taşıma izni verilebilir.

BURHANDDİN ONAT (Antalya) — Efendim, bu Orman Kanununun heyeti umumiyesi üzerinde yaptığım konuşma esnasında temas ettiğim bir mevzua bir kere daha temas etmek mecburiyetini hissediyorum.

Bu madde garip bir maddedir arkadaşlar. Ve burada orman muhafaza memuru yahut ormanı korumakla, içinde çalışmakla mükellef bulunan memur devekuşu vaziyetindedir. Silâh veriyoruz. Fakat buna ancak taarruza uğradığımız ve o taarruzu başka şekilde def'e imkân bulamadığımız zamanda kullanacaksınız, diyoruz.

Arkadaşlar, bu şartlar altında o zavallıya bu silâhı verip başını belâyaya sokmamak daha iyi olur.

Benim kanaatime göre arkadaşlar, ormanın içinde bulunan, bilhassa orman muhafaza memuru orada orman zabıtasını temsil eder. Daha evvel maddede geçti, dendi ki, balık avlansın mı, avlanmasın mı? Büyük avlar yapılsın mı, yapılsın mı? Mâni hüküm? Eh, kanun var. Bu kanunu kim tatbik eder? Devletin zabıta kuvveti. Vâsi ormanlar içerisinde polisi jandarmayı nereden arar da bulursunuz, arkadaşlar? Binaenaleyh ormanın muhafazasıyla mükellef bulunanın, ormanın içinde bulunduğu müddetçe zabitanın haiz olduğu vazife ve salâhiyeti haiz olması lâzımgelir. Kanun haricinde ormana taarruz mu vâkı oluyor? Dışarda bir zabıta memurunun haiz olduğu salâhiyetle müdahale etmelidir. Kanunlarımızla işlenmesi meşnu bir hareketle mi karşılaşmıştı, bir zabıta memuru gibi müdahale etmelidir ve o mütecasiri, mütecasizi, mücrimi alıp ilk zabıta teşekkülüne tesadüf edeceği yere kadar, yahut ilk zabıta merkezine kadar götürüp teslim edinceye kadar bu salâhiyeti muhafaza etmelidir. Aksi takdirde hiçbir kıymeti, mânası, mahiyeti kalmıyacaktır. Ne elindeki silâhın, ne vazifinin, ne salâhiyetinin kıymeti kalmıyacaktır. Gelmiş, ormanı yakıyor; «dur!» dedi, durmadı. Silâhını kullanmasın mı? O ormana sokulan kundak, memleketin âtisine, istikbaline, bekasına tevehhül edilmiş bir suikasttır. Sokakta bir adamı vurmaya kalan mütecasire karşı zabıta icabında silâhını kullanırken, binlerce hektarlık bir ormanın yanmasına bâdi olacak bir suç karşısında orman muhafaza memuru neden silâhını kullanmasın? Denecek ki, bu orman memuru zabıta vazifesini nasıl görür? Emsalleri var.. Yine Heyeti Umumiyedeki konuşmalarım sırasında arz etmiştim :

Amerika'da büyük ovalardan geçmek suretiyle büyük seferler yapan otobüs şoförleri polis vazife ve salâhiyetini haizdir, belinde de koskocaman bir tabancası vardır. Onun için bu orman koruyucularının ve orman muhafaza memurlarının, ormanda bulunduğu müddetçe ve ilk zabıta kuvvetleriyle temas edeceği ana kadar zabıta salâhiyet ve vazifesini haiz olmasında büyük fayda vardır, ormanların korunmasında büyük yeri vardır. Bunun bu şekilde na-

zarı itibara alınmasını ve bu hususta muhterem encümenin ne düşündüğünü anlamak istediğimi arz ederim.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Söz istiyorum.

REİS — İlhan Bey; sual mi soracaksınız, söz mü istiyorsunuz?

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Burhanettin Bey; komisyonun mütalâasını istedi, komisyon konuştuktan sonra konuşacağım.

REİS — Komisyonun mütalâası var mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN NAMINA VACİD ASENSA (Balıkesir) — Müzakere mevzuu olan madde yalnız silâh verilmesini âmirdir. Mütâakıp maddede ise kullanmaya ait hükümler vardır. Suallerini o maddenin müzakeresine bırakırlarsa daha iyi olur, kanaatindeyim.

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Ben de mütâakıp maddede konuşurum.

REİS — Bu madde hakkında başka söz istiyen yoktur, verilmiş taksir de yoktur. Madreyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 78. — 77 nci madde mucibince silâh taşımaya salâhiyetli olanlar vazifelerini ifa sırasında aşağıda yazılı hallerde silâhlarını kullanabilirler :

A) Türk Ceza Kanununun 49 ncu maddesinde yazılı hallerde;

B) Tecavüz veya taarruza yarıyan alet ve silâhları taşıyanlara alet veya silâhların derhal teslimi emredildiği halde bu emre riayet edilmiyerek fiilen tecavüz ve taarruzda bulunması ve bu tecavüz ve taarruzun da başka şekilde def'ine imkân olmaması;

C) (B) bendi gereğince teslim edilen alet ve silâhları veya elkonan müsadereye tâbi nakil vasıtaları ile orman emvalini veya memurun silâhını almak veya orman bölge ve muhafaza binalarına zorla girmek maksadiyle vâkı tecavüz ve taarruzun başka şekilde def'ine imkân bulunmaması;

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Efendim, Burhanettin Bey hukukçu olmamasına rağmen gayet kuvvetli aklü selimi ile bu maddenin zafını bu maddeden evvelki konuşmalarında ifade ettiler. Türk Ceza Kanununun 49 ncu maddesinde yazılı halde; beki silâh kullanabi-

lır. Bunu buraya yazmaya ne lüzum var? 49 neu madde meşru müdafaa halidir. Meşru müdafaa ise bir reflekstir. Bu hüküm buraya konsa da, konmasa da bir insanın yaşama sevki tabiisi olarak, bu hareketi icra edecek ve silâh kullanarak kendini koruyacaktır.

Sonra, bu maddenin (b) ve (c) fıkraları da, aşağı - yukarı, kelime değişmeleriyle yine meşru müdafaaı ifade etmektedir. Meselâ (b) fıkrasında; tecavüz veya taarruza yarıyan alet ve silâhları taşıyanlara bu alet ve silâhların derhal teslimi emredildiği halde bu emre riayet edilmiyerek fiilen tecavüz ve taarruzda bulunulması ve bu taarruzun da başka şekilde def'ine imkân bulunmaması halinde bekeçi, silâh istimal edecek. Bu, tamamen 49 neu maddenin bir başka ifade şeklidir. Siz, bu hükmü koysanız da koymasanız da bekeçi silâhını nefsinin korumak maksadiyle istimal edecektir. Bu hükmü koymasak bekeçi kendisini müdafaa etmiyecek mi? Bu fıkralar bu işle vazifeli insanlarda yaşamak kaygısını tevliedecektir. Bu itibarla bu madde bir haşıvdır ve bekeçilere her hangi bir salâhiyet vermemektedir. Ancak, zabıtaya verilen salâhiyetlerin bekeçilere tanınmasını temin için maddenin encümenine verilmesi yerinde olacaktır. Komisyon uzun boylu düşünür ve bekeçilere tanınacak salâhiyetlerin nerede başlayıp, nerede biteceğini tâyin eder. Bu hususun kabulünü rica ederim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENSA (Balıkesir) — Bu maddenin müzakeresi sırasında encümeninde hâkim olan noktai nazar, silâh verildiği takdirde bunun istimalini muayyen ahvale inhisar ettirmeye ve İlhan Bey arkadaşımızın verdiği izaha komisyonumuz esas itibariyle iltihak etmektedir. Köy ve mahalle bekeçileri ve jandarmaların silâh kullanma yetkileri ve salâhiyetleri daha geniştir. Hattâ kaçakçılık mevzuunda daha fazla ahvale inhisar ettirilmiştir. Bu bakımdan ormanın yalnız bir mıntaka olması itibariyle, silâh verilen muhafızlara daha fazla silâh kullanma yetkilerinin tanınması lâzımdır. Bu noktai nazardan maddeyi geri alıyoruz efendim.

REİS — Madde encümenine iade edilmiştir.

IV

Suçların takibi

MADDE 79. — Orman memurları, orman suçlarına ilişkin delilleri bir zabıt ile tesbit ve nakil vasıtalarıyla suç mahsulü malları zabıt ve icabında suç işliyenleri yakalamak salâhiyetini haizdirler.

Talep vukuunda polis, jandarma, köy muhtar ve bekeçileri orman memurlarına yardıma mecburdurlar.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı?

MUSTAFA ZEREN (Amasya) — Usul hakkında.

REİS — Buyurun.

MUSTAFA ZEREN (Amasya) — Efendim, matlaplar da kanunun metnine dâhildir. Çok istiham ederim Sayın Divan kâtibi arkadaşım okurken matlapları da aynen okusunlar. Bunu arz etmek için kürsüye geldim.

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Efendim, encümeninden bir noktanın tavihini rica etmek üzere huzuruza gelmiş bulunuyorum.

«Orman memurları, orman suçlarına ilişkin delilleri bir zabıtle tesbit ve nakil vasıtalarıyla suç mahsulü malları zabıt ve icabında suç işliyenleri yakalamak salâhiyetini haizdirler».

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda bir yakalama müessesesi vardır. Bu, bir hâkim kararı ile olur. İcabında bu yakalama, o yakalamaya muhatap olan şahsı vurup öldürmeye kadar gider. Acaba buradaki yakalama tâbiri Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundaki yakalama ile aynı mahiyette midir?

REİS — Evvelâ Mustafa Zeren arkadaşımıza arzı cevap edeyim. Matlaplar metinlere dâhil değildir. Fakat okunmasında fayda vardır. Zaten okutuyoruz.

Başka söz isteyen?... Buyurun Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENSA (Balıkesir) — Efendim, 79 neu madde mezkûr zabıt ve yakalama, Cevat Ülkü arkadaşımızın buyurdıkları gibi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundaki hususlara mâtuf bir hüküm değildir. Buradaki zabıt ehli vukufun kanuni mercilere teslim için tanzim ettiği bir şeydir. Yakalama hükmü suçlunun hüviyetini tesbit ve o şahsın hakkında takibat yapılması için alâkalı mercilere verilmek üzere yapılan bir tes-

bittir. (Meşhut suçlar sesleri). Bu gibi hâdiseler ekseriyetle meşhut suç olarak ika edilen suçlardır, zannederim. Eğer bunun dışında suçlar mevcut olur ve umumi hükümlere tâbi ise bunu da alâkalı merciler nazara alır.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, bu yakalama hususunda bendenizin hukukçuluğum yok, yalnız başımızdan geçen hâdiselerden birkaç misal arz edeceğim.

Geçenlerde bir idam cezasını tasdik ettiniz. Afyon'da bir hâdiseler... iki memur odun taşıyan bir adamı tutuyor, köye yaklaştıklarında yol oradan değil, buradan gideceksin, falan dediği zaman, 25 sene hapis yatmış olan bu adam tabancasını çekip ikisini de bir anda vurup öldürüyor. Bu kaatilin geçenlerde idamı tasdik edildi. Yani yakalama hükmü bunun için konmuştur. Ormanda adam tutulur, ismini cismini sorarsın, yanlış söyler. Zaten kaçakçıların en başta gelen silâhi isimlerini başka söylemeleridir. Hasanoğlu Mehmet Kaya iken, bilmem, Bekiroğlu İbrahim Deniz der, geçer.

Bilâhara mahkemeden celp çıkar, bu köyde böyle bir şahıs yoktur, diye muhtar imza verir.

Yakalama meselesi; suçlunun baltasını, arabasını, hayvanını orman muhafaza memurunun alıp götürmesidir. Bunlar alındı mı, kaçakçı adam mecbur olur bunları almak için gelir, nüfus tezkeresini getirir. Bu suretle elindeki orman emvali hayvanı ve arabası müsadere edilince artık onu silâhla tevkif ettiği vâkı değildir. Adam kaçmaya teşebbüs etmez böyle bir şey yoktur. Yakalama keyfiyeti budur, bundan ileri bir şey değildir. Maddenin aynen kabulünü arz ve teklif ederim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar; 78 nei madde olduğu gibi 79 ve 80 nei maddeler de orman muhafaza teşkilâtının vazife ve salâhiyetlerine taallük eden maddelerdir. Bu maddeler bunların vazife ve salâhiyetlerini tâyin ettiğine göre bu maddelerin de komisyona geri alınması ve diğer maddenin müzakeresi neticesine talik edilmesi icabeder, çünkü salâhiyetlerini tevsi etmektedir.

Orman muhafaza memurlarına ormanda bulunduğuları müddetçe zabitanın haiz olduğu salâhiyet verilirse belki bu maddelere lüzum bile kalmaz, kendiliğinden mesele halledilir. Onun için bu iki maddenin talikini arz ve teklif ediyorum.

REİS — Encümen diğer madde ile alâkalı görüyor mu efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN NAMINA VACİD ASENSA (Balıkesir) — O madde ile alâkası yoktur efendim.

REİS — Encümen diğer madde ile alâkalı görmemektedir. Madde hakkında başka söz isteyen yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 80. — Orman memurları, av tezkeresi olmıyanların ve orman idaresinden izin almamış olanların ormanlarda ve orman, göl ve derelerinde avlanmalarını men'e, avlarını ve vasıtalarını zaptetmeye salâhiyetlidirler.

HİLMİ ÇELTİKÇİOĞLU (Çoruh) — C fıkrası ile ilgilidir, geri alınması lâzımdır.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Geri alıyoruz efendim.

REİS — Encümen tarafından bu madde geri alınmıştır, efendim.

MADDE 81. — Orman içinde veya civarında bulunan köylerin muhtar ve ihtiyar meclisi kendi köy hudutları içinde bulunan Devlet ormanlarının muhafazasında orman teşkilâtı ile iş birliği yapmakla vazifelidir.

Bu maksatla suçların takibi faslında yazılı salâhiyetleri, orman teşkilâtı mensupları ile birlikte veya Ziraat Vekâletince belirtilecek esaslar dâhilinde ayrı olarak kullanırlar.

REİS — Bu maddenin geri alınan maddelerle alâkası var mı efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Hayır, efendim.

REİS — Reşat Akşemsettinioğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; Bu maddenin son fıkrası şöyle demektedir; «Bu maksatla suçların takibi faslında yazılı salâhiyetleri orman teşkilâtı mensuplarıyla birlikte veya Ziraat Vekâletince belirtilecek esaslar dâhilinde ayrı olarak kullanırlar.» Şimdi burada deniyor ki; köy muhtarlarının orman memurlarıyla birlikte hareket etmeleri bir talimatla hazırlanacaktır. Şimdi biz burada köy ihtiyar heyeti mensuplarını mademki vazifelendireceğiz ve haki-katen de lâzımdır, o halde Hükümete bir teklifim vardır: Eğer bunların bölgelerinde orman suçları bir yıl içinde olmazsa, ormanlar

güzel muhafaza edilmişse bunlara ikramiye kaydının buraya konması çok büyük faydalar sağlar. Bu talimatnamenin hazırlanmasında Hükümetin bu hususu nazarı dikkate almasını çok rica ederim.

ZİRAAT VEKİLİ ESAT BUDAĞOĞLU (Balıkesir) — Nazarı itibara alınacaktır.

REİS — Nazarı itibara alınacağını Hükümet beyan etmektedir.

Başka söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 82. — Orman memurları bu kanun hükümlerine muhalif hareket edenlerin hüviyetlerini, ikametgâhlarını ve suçlarının mahiyetlerini tesbit ederek tanzim eyünecekleri zabıt varakalarını vakit geçirmeksizin bağlı buldukları âmirlerine gönderirler. Âmirlerce bu zabıtlar, tetkik edilerek en kısa bir zamanda Cumhuriyet müddeiumumiliğine verilir. Bu zabıtlar, hilâfi isbat edilinceye kadar muteber olup hilâfi ispat edilmedikçe bunları imza eden memurlar mahkemeye celbedilmezler.

Hüviyeti tesbit edilemeyen suçlular vakit geçirmeksizin en yakın zabıta merkezine götürülür.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?

Reşat Akşemsettinioğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, sizi rahatsız ediyorum, sabrınızı tüketiyorum. Fakat birçok mühim maddeler vardır, bunların üzerinde durmak mecburiyetindeyiz.

Bu 82 nci maddenin hükümleri içinde orman memurlarının bir zabıt yapacakları ve bu zabta müsteniden vatandaşı mahkemeye sevk edilmesi icabetti yolunda âmir bir hüküm vaz' edilmiştir. Tatbikatta bunun ne ağır ve vahim neticeler tevhit ettiğini Yüksek Heyetinizi teşkil eden arkadaşlardan seçim bölgelelerinde ormanı olanlar bilirler, bu madde yüzünden veya buna benziyen maddeler yüzünden yalnız bir zabıta mahkemeye sevk edilmiş yüz binlerce insan vardır. Şunu arz edeyim : Pek güç bulduğum rakamlara göre 1937 den 1956 başına kadar 400 bine yakın orman suçlusu mahkemeye sevk edilmiş, 300 bin kişi hakkında hukuk mahkemesinde dâva açılmıştır. Vaziyeti olarak yılda 20 bin vatandaş, orman suçlu-

su olarak mahkemeye verilmiştir. Onun için bu madde çok önemlidir, hattâ diğer mühim gördüğümüz maddelerden evvel gelir. Bunun için bu maddenin süratle geçişine katıyen razı olmadım. Bu maddeyi bu şekilde kabul edersek, hiçbir değişiklik meydana getirmiş olmayacağız, sulistimallere yol açacağız. Çünkü biliyorsunuz, bakım memuru lâlettâyin bir kimseden olabiliyor. Orta mektebi bir tarafa bırakın ilk mektepten mezun olan da bakım memuru olabilmektedir. İşte arkadaşlar, bunların bilgisizlikleri, hataları birçok yanlışlıkları meydana getiriyor.

Köydeki bir adama kızıyor ve bir zabıt tanzim ediyor. Orman teşkilâtının avukatı var, bu zabıt üzerine harekete geçiyor. Fakat hakkında zabıt tutulan köylü cahildir, bu zaptın sahteliğini, garaza müstenit tutulduğunu ispat edemez. Zaptın sahteliğinin ispatı yolunu ve bu zaptın nasıl kaldırılacağını bilemez. Yalnız, ben bu işi yapmadım, suçlu değilim der. Hilâfi ispad edilmediği için o zavallı vatandaş mahkûm da oluyor. Onun için tanzim edilecek bu zabıtların üzerinde hassasiyetle durmamız lâzımdır. Ben, maddeyi şu şekilde tanzim edelim diye bir mütalâada bulunmuyacağım. Ancak âciz kanaatime göre şöyle bir fikir ileri sürüyorum. Bu zabıtları iki bakım memurunun imzası şart koşulmuştur, bir bölgenin bakım memuru bir zabıt tanzim ediyor, öteki bölgenin bakım memuruna da imza ettiriyor. Bu doğru değildir. Madem ki, biz bölgede ihtiyar heyetlerine vazife veriyoruz; Sayın Vekilin buyurdukları gibi, o memura bölgesindeki suçlardan dolayı onları zamanında görmesinden dolayı ikramiyeler tanzim edilecektir. Şu halde ihtiyar heyetinden muhtar ve iki âzanın bu zabıt varakasını tasdik etmesi şartını koyalım. Başka hiçbir şekil bulamıyorum. Bir orman bölgesinde bunlardan başka bu hususta yetkili insan bulmak güçtür. Orman memuru ile birlikte bunların imzası ile zabıt teşekkül etsin. Aksi takdirde yalnız orman memurunun tanzim ettiği zabıtlar bizi tatbikatta çok vahim neticelere götürmüş; birçok mâsum insanların, faili meçhul suçlar için mahkemelerde sürünmesine sebeb olmuştur. Bölge müdürünün târizinden kurtulmak için hiçbir suçu olmayan insanlar yanlış bir zabıt varakası ile mahkemelere sevk edilmiştir. Bendeniz yakın müşahedelerime dayanarak bunları söylüyorum. Zira küçük bir idareci olarak 22 sene orman mın-

takalarında vazife gördüm. Ayrıca 6 sene talih beni Bolu'da kereste ticareti ile işigal ettirdi. Binaenaleyh bu 22 yaşından beri içinde bulunduğum bir mevzudur. Bunu Yüksek Heyetinize arz edeyim ki, bu madde eğer bu şartlarla hazırlanmazsa Türkiye'de bu kanunun tatbikatında 10 sene içinde yine yarım milyon insan mahkemelere düşecektir. 400 bin kişinin mahkemelere düşmesi çok görülmiyebilir. Fakat bu insanlar beşer tane de şahit gösterecekler 2 milyon insan mahkemelere gelecektir. Her mahkemeye düşen insan 5 kişilik bir ailenin reisi olsa işte 10 milyon insan bu dâvalardan mobilize edilmiş, mahkemelere düşmüş demek olacaktır. Orman içinde yaşayan insanların sayısı 9 milyon olduğuna göre bunların hepsi mobilize edilmiş demek oluyor. Onun için sayın encümen âzalarından bilhassa rica ediyorum. Şu şartlar altında bu maddeyi geri alsınlar, tetkik etsinler ve bu şartlara uygun bir madde haline getirsinler. Teklifimi arz ediyor ve bu hususu tekrar kendilerinden rica ediyorum.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım; madde bu şekli ile tasvibolunduğu takdirde orman muhafaza memurlarının tanzim edecekleri her zabıt varakasında adı yazılı olan şahısların mahkemeye kadar gideceklerini kabul etmek lâzımdır. Çünkü, bu zabıt varakaları ancak, hilâfı ispat edilebilecek mahiyettedir. Şu halde zabıt varakasını alan müddeiumumi bunu bir iddianameye raptedecek işi mahkemeye verecektir. Mahkeme, suçluyu çağırarak, ona; «ağacı sen mi kestin, nereden kestin, neden kestin, bak senin devlet ormanından ağaç kestğini iddia ediyorlar. Bu iddiaya karşı ne diyeceksin?» şeklinde birtakım sualler soracak. Suçlu ise; «ben kesmedim, ben yapmadım» şeklinde itirazlarda bulunacak, deliller gösterecek, iki üç tane şahidim vardır, onları getireyim, diyecektir. Bu takdirde ikinci bir celse olacak; şahitler gelecekler veya gelmeyecekler. Üçüncü bir defa, dördüncü bir defa.... Dâvalar sürüp gidecektir. Bu suretle bir köylü 4 defa, 5 defa köyünden mahkemeye kadar saatlerce mesafeyi katedip gitmek mecburiyetinde kalacak, en sonunda gelen şahitler diyecekler ki; «devlet ormanından kestiği iddia olunan ağaçlar, köyünden, tarlasının içinden kestiği ağaçlardır.» İşte hilâfı sabit olmuştur. O takdirde zaptı tu-

tan muhafaza memurlarını, mahkeme çağıracağıdır, onların şahadetlerine müracaat edecektir. İş böylece derinleştirdikten sonra karara varacaktır.

Şimdi maddeye ilâve edilen, (hilâfı ispat edilmedikçe bunları imza eden memurlar mahkemeye celbedilemez) yolundaki hükmü, düpedüz mütalâa ettiğimiz takdirde, müddeiumumiler evleviyetle hiç çağırmyacaklardır, yolunda anlamak lâzım. Bu takdirde tekemmül etmeyen bir hazırlık tahkikatı evrakını mahkemeye sevk etmek mecburiyetinde kalacaklar ve sonunda iş beraetle neticelenecektir.

Akşemsettinoglu arkadaşım gayet güzel izah etti, rakamlar verdi. Rakamlar küçük rakamlar değildir. Ben ormanlık mıntakalarda bundan 15 - 18 sene evvel hâkimlik yaptım. Orman dâvalarının adedini bilirim. Ceza dâvalarının hemen nisfından fazlası orman dâvaları idi.. Ve senelerce devam edip nihayet müruru zamanla sükut eden davalardı. Ekserisi de beraetle neticelenirdi..

Belki yanlış bir mütalâada bulunmak suretiyle arkadaşlarımızın kararlarına müessir olurum. Size mütebariz bir rakam vereyim: Bu dâvalar neticesinde mahkûmiyet nispeti ancak 1/5 tir. 4/5 sukut etmiş veya beraet kararı almış dâvalardır.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Hâkimler yapıyor, bize ne bundan.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Ben tatbikat-tan, realiteden misal vermekteyim. Burada söylediğim her sözün zapta geçtiği kanaatindeyim. Benim kanaatime göre müddeiumumiler zabıt varakalarını derinliğine ve enine tetkik etmelidirler. Bir vatandaşı mahkemeye kadar sevk etmek kolay iş değildir. Neticesini düşünmek lâzımdır. 8-10 saatlik bir yoldan gelecek, handa veya bir otelde kalacak ve bunun için lâzım olan parayı sığırını ve sıpasını satarak temin edecek. Niçin?... Evinin önünde birkaç ağaç bulunmuş. Orman muhafaza memuru, evinde yaptığı tamirde kullanmış olduğu bir tahta parçasını görmüş, bir zabıt varakası yapmıştır. Bu zabıt varakası üzerine köylü senelerce devam edecek olan muhakeme için mahkeme kapılarına gidecektir.

Arkadaşlar, dâvaları önlemek lâzımdır. Bizim memleketimizdeki dâva edici hiçbir medeni

memlekette görülmedik derecede gayet yüksek ve kabarmıştır.

Bir eenebi memlekette tetkikat yapıyordum. Yirmi dört hâkimin çalışmakta olduğu bir adliye binası içinde saat 15 te dolaşmakta idim. Koridorlarında insan görmedim. Parkeleri tertemizdi. İstinat Başsavcısına sordum, «Kaç hâkim var ceza dâvalarına bakan?» dedim. On bir hâkim var» diye cevap verdi. Bunlar sulh ve asliye mahkemelerine bakan küçük ceza mahkemeleriydi. «Bugün dâva yok muydu?» dedim. «Altı dâva vardı bunlar da intacedildi» dedi. Dairei kazaiyesi, nüfusu 470 bin idi. Bir mahkemede «En fazla kaç dâvaya bakılır?» dedim. «Trafik mahkemelerinde iş çok olur. Bir mahkeme on işe bakmak mecburiyetinde kalır» dedi. (Gülüşmeler)

Aziz arkadaşlarım, bizde orman dâvalarına 60 - 70 dâvaya bir hâkim bir günde bakar. Bu hükümlerde mutlak isabet aranır mı? Bunu arkadaşlarımın takdirlerine arz ederim. Mahkemelere işi az götürebilmek, özlü işleri götürebilmek için kanunlarla tedbir almaklığımız lâzımdır. Söylemek kolay : «Hilâfi isbat edilmedikçe bunları imza eden memurlar mahkemeye celbedilemezler» Bunu söylemek ve hüküm va'zetmek gayet kolaydır. Fakat vatandaşı ızzar edecek hükümler va'zetmetken çekinmekliğimiz lâzımdır. Benim kanaatime göre hilâfi isbat edilmedikçe bunları imza eden memurlar mahkemeye celbedilemezler hükmünü bu kanundan. çıkarmaklığımız ve müddeiumumlere dâva evrakını tetkik ettirdikten sonra ve hakikate vâsıl olduktan sonra dâva açmak imkânını sağlamak için madde metnine sârih hüküm vazetmekliğimiz icâbeder. (Hüviyeti tesbit edilemeyen suçlular vakit geçirilmeksizin en yakın zabıta merkezine götürülür) yolunda son fıkraya bir hüküm vazedilmiştir. Ormana giden, köyünden uzak bulunan şahıslar hüviyet varakası bulunsa dâhi orman muhafaza memuru bu hüviyet varakasının kendisine aidolmadığını söyleyebilir. Çünkü şahsını tanımaz. Karakollar ekseriya köylere uzak mesafededir Bilhassa Karadeniz mintakasından misal vereyim. Karakollar köylere beş altı saat mesafededir...

REİS — Bir dakikanız kaldı efendim.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Orman muhafaza memuru vatandaşı yakalıyacak, karakola kadar götürecektir. Yâni 6 - 8 saatlik yolu mecburi olarak katettirecektir. Vatandaş gitmek istemezse hüküm sârihtir. O zaman muhafaza memuru silâhını kullanabilecektir. Binaenaleyh bu vâziyet karşısında vatandaşla memuru karşı karşıya bulundurmuyalım. Bu madde mühim bir maddedir. Bu madde üzerinde Komisyonunda çalışan arkadaşlarımızın mütalâaları kıymetlendirmek suretiyle yeniden çalışma yapmasına ben de lüzum görmekteyim. Bu ciheti arz ile iktifa edeceğim. (Alkışlar)

REİS — Encümen.

MUV. EN. ADINA VACİD ASENA (Bahkesir) — Muhterem arkadaşlar; söz alan hatip arkadaşlarımız burada orman suçlarına ait büyük rakamlar ifade buyurdular. Hafızalarında yer alan bu büyük rakamları, müfredatıyla değil, yekûnen, yuvarlak bir hesapla ifade ettiler. Fakat ben, orman idaresinde mevcut istatistik kayıtlarına göre ve yine rakama müsteniden ve her fiilin miktarını ayrı ayrı arz etmek suretiyle mâruzatta bulunacağım.

Katıyat, nakliyat, açma, otlatma ve bunun haricinde kalan diğer orman suçları rakam itibariyle şu şekilde neticeye bağlanabilir : 1937 senesinden 1950 tarihine kadar olan yekûn 288 079 adedden ibarettir. Bunları katıyat bakımından mütalâa edersek katıyat suçları bu müddetler arasında 119 597, nakliyat suçları 87 724, açma fiilleri 39 804, otlatma fiilleri 5 802 ve diğer muhtelif suçlar 35 172 den ibarettir.

Bu suretle 1937 senesinin başından 1950 senesine kadar mecmuu 288 079 dan ibaret kalıyor.

1950 senesinden sonra aynı fiiller hakkındaki yekûn şundan ibarettir : Katıyat suçları 107 000, nakliyat suçları 75 000, açma suçları 34 000, otlatma suçları 5 481 ve diğer muhtelif suçlar 29 069 dur. Bunların da heyeti umumiyesi 252 081 dir.

Görülüyor ki bunların vasatisini alırsak son 1950 tarihinden 1954 tarihine kadar olan müddet zarfında senede 50 bini aşmamaktadır. (Az mı? sesleri)

Şu ciheti belirtmek istiyorum : İzzet Akçal arkadaşlarımız mahkemelerde verilen hükümlerin

onda bir mahkûmiyetle neticelendiğini, bakıyesinin beraet ettiklerini ifade buyurdular ise de orman idaresinde mevcut kayıtlara göre sâdir olan mahkûmiyet hükümleri % 85 küsurdur ki beraet edenler % 15 gibi bir miktara tekabül etmektedir.

Rakamlarla vaziyeti bu şekilde hulâsa ettikten sonra zabıt varakasının neden ihticaca salih olduğunun komisyon tarafından kabul edildiğine dair olan hususları arza çalışacağım.

Muhterem arkadaşlarım, zabıt varakalarına istinaden mahkemelerce verilen hükümler yalnız orman suçlarına mâtuf ahvale inhisar etmektedir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda ceza kararları da vardır. Vazifeliler tarafından tanzim edilen ve bir suçu tesbit eden bu vesikalar doğrudan doğruya mahkemeler müteber delil ittihaz edilmek suretiyle hükümler veriyorlar. Sair hususi kanun hükümlerine göre tanzim kılınan zabıt varakaları münderecatına müsteniden mahkemelerin hüküm verdikleri de adli hayatımızda tecelli eden keyfiyetlerden ibarettir.

Şimdi arkadaşlar, zabıt varakası münzilerin doğrudan doğruya hiçbir tahkik ve tetkika lüzum görmeden mahkemeye davet suretiyle ifadelerine müracaat edilmesi keyfiyetini gözden geçirmek lüzumu hâsıl oluyor. Şu bakımdan da tetkika değer ki, orman suçları pek o kadar küçümsenecek miktarda değildir. Veleki az dahi olsa, hattâ çok dahi olsa hâdiseyi şu eibetten mütalâa etmek ve neticeye varmak kabil olacaktır. Zabıt varakalarını imza eden bütün memurların evvel emirde mahkeme huzuruna, hattâ belki bâzı ahvalde yapılacak ihzari tahkikat için, müddeiumumilik tarafından celbini iktiza eder. Bu suretle yüzlerce memurun vazifeleri başından, mahkemelerin buldukları nahiye veya kasabalara akın etmeleri gibi bir vaziyet hâsıl olur. Bu vaziyet karşısında aslolan vazifeler ihmal edilecek ve binnetice ormanlar muayyen bir zaman için muhafaza tedbirinden mahrum kalacaklardır. Bütün bu boşalma neticesinde ormana yapılacak taarruzların husule getireceği zararların elbette daha fazla olması beklenebilir. Bütün bu sebeplere müsteniden herhangi bir zarar ve tehlikeyi önlemek için zabıt varakalarının doğrudan doğruya mahkemelerce kabule şâyan bir vesika mahiyetinde telâkki edilmesi neticesine komisyon varmış ve bu mad-

deyi de aynı esaslar dairesinde tedvin cihetine gitmiştir.

Muhterem arkadaşlar, şu ciheti de ilâve ederek sözlerime son vermek istiyorum :

Bu zabıt varakalarının münderecatına mahkemelerin mutlaka itibar etmemesi hali de mevcuttur. Suçlu itiraz etmek suretiyle, bilfarz, arkadaşımızın buyurdıkları gibi zabıt varakalarında tesbit edilen hüviyetlerin mahkemelerce tetkiki neticesinde malûm olamıyor ise bu vaziyet karşısında tetkikat yapmak gerekir. Tetkikat neticesinde zabıt münderecatında mualleliyet görüldüğü takdirde elbette Cumhuriyet müddeiumumileri ile ve gerek mahkemelerin zabıt varakalarının hattâ sahteliğine kadar olan ahvali derpiş ve mütalâa ettikten sonra her türlü tedbiri alacakları tabiidir. Bu itibarla zabıt varakası münderecatına doğrudan doğruya ta'netmek, orman suçlarının, İzzet Akçal arkadaşımızın buyurdıkları gibi, büsbütün beraetleri neticesine vardırmaq gibi netice sağlamıyacağı aşikârdır. Bu neticeyi, ormanı muhafaza etmek kaydiyle biz doğru ve isabetli telâkki ediyoruz. Mevzu hakkında da yine hakem vazifesini Yüksek Heyetiniz görecektir, takdir Yüksek Meclisindir.

REİS — Bir dakika Vacid Bey, sual soruyorlar. Buyurun, Kemal Bey.

KEMAL EREN (Anasya) — Polis ve jandarmanın tanzim ettiği zabıt varakasını, aynı şekilde köy halkından birisinin de imza etmesi suretiyle daha ziyade takviye etmek mümkün değil midir?

MUVAKKAT ENCÜMEN NAMINA VACİD ASENA (Devamla) — Kemal Eren arkadaşımızın sualine şu şekilde cevap vermek caiz olacaktır:

Eğer ormana taallük eden suç hakikaten diğer vatandaşların da müşahedesine müsteniden işlenmişse o zabıt varakasından, şahidolmaları iktiza eden vatandaşların da imzalarının bulunması evlâbittarik tercih olunur. Fakat şunu da takdir buyurmaları icabeder ki orman suçları muhakkak ki böyle âmme nazarında herkesin görebileceği şekilde işlenmiş fiiller değildir. Bunlar ckseriya, uzak mıntakalarda ve iskândan uzak olan yerlerde yapılmaktadır. Orman muhafaza memuru orada hangi vatandaş bulabilecektir ki imza ettirmeye sây etsin. Bu takdirde vatandaşa, göremediği bir orman hâdisesi hakkında bir müracaat mesbuk olduğu

takdirde acaba o vatandaş buna iltifat edebilir mi? Etmeyecektir. Binaenaleyh, esasen bu memurların ne yolda zabıt tanzim edebileceği ve nasıl bir suçta müşahidolduklarına dair (Orman Umum Müdürü arkadaşımızın bendenize verdikleri izahata göre) bunlar lâzımgelen bilgi ile tehziz edilmekte ve kursa tâbi tutulmaktadır. Bu itibarla memur arkadaşlar tanzim edecekleri zabıt varakalarını ne suretle yazacaklarını, ne yolda hareket edeceklerini aşağı - yukarı biliyorlar. Bu itibarla tasvibedilirse esbabı mucibeye geçsin, Umum Müdürlük tatbikatı teşhil için talimatname hazırlasın. Orman Umum Müdürlüğüne mensup arkadaşlarımız da buradadırlar. Bir zabıt varakası tanzimi halinde memurların dışında hâdiseye şahidolan vatandaşların imzalarının alınması, köyde ise muhtarın veya ihtiyar heyeti âzalarından birinin veya hepsinin imzalarının alınması mevzuu hazırlanacak talimatnameye girer. Bu noksan da bu suretle temin edilmiş olur.

REİS — Sual vardır, buyurun.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Sayın Komisyon Sözcüsü buyurdular ve, «Köylerde orman suçlarını her hangi bir vatandaşın görmesine imkân olmadığı için bu gibi ahvalde...» dediler. Halbuki fevrî suçlarda, hariç köylerde hiçbir suçun şahidi yoktur. Suç mutlaka halkın görmeyeceği bir şekilde işlenir. Kaldı ki ormanda işlenen suçun suç delili ortada yoktur. Bunun kimin tarafından işlendiği belli değildir. Onun için rica ediyorum, şu noktadan tenvir buyursunlar : Fevrî suçlarda jandarma zabıt tutar. Bu zabıtlarda imza olmadığına göre orman idaresi memurları deliller bulup suçun fallını tesbit ederken ihtiyar heyetine imza ettirmemeleri nasıl kabul edilir?

VACİD ASENA (Devamla) — Reşat Beyefendi arkadaşımız, delilden, bir de failden bah-

settiler. Delil bulunur ama fail meçhul kalabilir. Bir şahsın bir suçu işlediğine dair bir zehap meydana gelebilir. Arkadaşımın suallerini ya anlayamadım veya bunun bir sual mevzuu olmadığını zannediyorum.

REİS — Bir sual daha var, efendim.

İZZET AKÇAL (Rize) — Orman suçlusunu yakalayan orman memuru, bunu en yakın köy muhtarına veya vekiline götürmek suretiyle, hâdisenin akabinde suçu tesbit ettirmesine, yahut şahayı görmesine imkân verilmesine ve karakol uzak olduğuna göre, bu şahsı muhtara götürmek suretiyle yakalanan şahsın hüviyetini tesbit ettirmesine taraftar mısınız? Maddenin vatandaşın lehine tadilini istiyor musunuz?

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENA (Devamla) — Efendim, zabıt ve yakalama mevzuuna ait bir suali 79 neu maddenin müzakeresi sırasında Cevat Ülkü arkadaşımın sormuşlardı. Bu madde İzzet Akçal arkadaşımın endişesine cevap verecek hükümleri muhtevidir. Tatbikatta bunlar daha iyi bir şekle ifrağ edilebilir. Zannediyorum 79 neu madde İzzet Akçal arkadaşımızın sualine bir cevap teşkil eder.

İZZET AKÇAL (Rize) — Burada karakola götürmek mecburiyetini tahmil ediyorsunuz.

MUVAKKAT ENCÜMEN NAMINA VACİD ASENA (Devamla) — Malûmuâliniz işlenen orman suçları köyden uzaktadır. Suçluların mutlaka karakola götürülmesi mecburiyeti yoktur. Esasen Köy Kanununa göre köy muhtarları suçlu yakalamakla da mükelleftirler. 97 neu maddenin tatbikatı da bu esasa riayet edilmesini iktiza ettirir. Bu takdirde de mahzur kalmamış olur.

REİS — Pazartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 13,00

5. — SUALLER VE CEVAPLAR

I - TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar yerleri değiştirilen vali, vali muavini ve kaymakamların sayısına ve nakiller dolayısıyla ödenen paraların miktarına dair sualine Dahiliye Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/197)

12. VI. 1956

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşadaki سوالimin Sayın Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutlarımı saygı ile rica ederim.

Elâzığ Mebusu
Selâhattin Toker

1. 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar ne kadar vali, kaymakam ve vali muavininin yeri değiştirilmiştir?

Ne kadarı merkeze alınmıştır? Ne miktarı tekaüde sevk edilmiştir? Ayrıca her ne sebep ve suretle olursa olsun idare meslekinden ayrılan kaç kişidir?

2. 1950 senesinden bugüne kadar vali ve kaymakamlar tâyin oldukları vilâyet ve kazalarda vasatı olarak kaç ay kalabilmişlerdir? Her vilâyet bu müddet içinde kaç vali değiştirmiştir? Bu nakiller sebebiyle bütçeden ödenen para ne kadardır?

3. İdare âmirleri için sık sık yapılan bu nakil ve tâyinlerin memleket ve millet hizmetine ve bizzat idare âmirlerinin şahsına ne kadar zararlar tevlihdettiğinin hesabını vekâlet bilmekte midir? Bunu tesbit etmiş bulunmakta ise; idare âmirlerinin nakil ve tâyinlerini gerektiren ve bu zararları göze aldırın bellibaşlı sebepler nelerdir? Bunların izalesi suretiyle hem umumi hem de mahallî idarelerde memleket ve millet hizmetini verimli ve programlı şekilde yürütmek için şimdiye kadar bu nakil ve tâyinleri azaltıcı ne gibi önleyici tedbirler alınmıştır?

T. C.

Dahiliye Vekâleti

24. VIII. 1956

Öziş. G. M.

1. Ş. M. Muamelât

Sayı: 511/10175/22461

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

13. VI. 1956 gün ve Umumi Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 2901/12879 sayılı yazılarına ilştirilerek gönderilen ve Elâzığ Mebusu Sayın Selâhattin Toker tarafından (22. V. 1950 tarihinden bugüne kadar yerleri değiştirilen vali, vali muavini ve kaymakamların sayısına ve nakiller dolayısıyla ödenen paraların miktarına) mütedair verdiği yazılı sual tahririnin cevabı ekli olarak sunulmuştur.

Gereğini saygı ile arz ederim.

Dahiliye Vekili
E. Menderes

Sayın Selâhattin Toker
Elâzığ Mebusu

22. V. 1950 tarihinden 13. VI. 1956 tarihine kadar yerleri değiştirilen, merkeze alınan, emekliye sevk edilen ve idare meslekinden ayrılan vali, vali muavini ve kaymakamların adediyle idare âmirleri arasında yapılan bu nakil ve tâyinlerin memleket ve millet hizmetine ve bizzat idare âmirlerinin şahsına ne kadar zarar tevlihdettiğinin bilinip bilinmediğine dair olup 12 VI. 1956 tarihinde Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyaseti yoluyla vermiş olduğunuz yazılı sual tahririniz aşağıdaki maddelerde cevaplandırılmıştır :

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Dahiliye Vekili
E. Menderes

1. 22 Mayıs 1950 tarihinden 13. VI. 1956 tarihine kadar :

A) Hizmet lehine beliren lüzum ve zaru-

retler muvacehesinde valilikte 156 nakil muamelesi yapılmış 62 vali merkez emrine nakledilmiş 38 vali emekliye sevk edilmiş 10 vali meslekten ayrılmıştır.

B) Yine «A» fıkrasındaki mucip sebeplere binaen 188 vali muavininin yeri değiştirilmiş 5 vali muavini merkeze alınmış 19 vali muavini emekliye sevk edilmiş 4 vali muavini meslekten ayrılmıştır.

C) Yine aynı veçhile 1375 kaymakamın yeri değiştirilmiş 5 kaymakam merkeze alınmış 30 kaymakam emekliye sevk edilmiş 116 kaymakam idare meslekinden ayrılmıştır.

2. 1950 senesinden bugüne kadar vali, vali

muavini ve kaymakamlar arasında yapılan nakil ve tâyinler dolayısıyla bütçeden 793 228 lira 57 kuruş ödenmiştir.

Vali ve kaymakamların tâyin olunduıkları vilâyet ve kazalarda kalış müddetlerini bir vasa-tiye ircaı nakillerin yukarıda belirtildiği veçhile hizmet lehine beliren lüzum ve zaruretlere isnad etmesi dolayısıyla imkân olamamıştır.

3. İdare âmirleri için yapılan nakil ve tâ-yinler hizmet lehine müteveceh birer tasarruf olduklarına göre hizmete bir zarar verilmiş ol-ması vâridolmadığı gibi bundan sonra da beli-recek lüzum ve zaruretlere dolayısıyla de nakil ve tahvillerin yapılacağı tabiidir.

